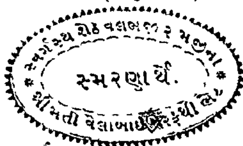
પ્રેમ કુસુમ.

(આવૃત્તિ બીજી)

અનુવાદક
મોતીલાલ જેઠાલાલ મહેતા.
"અરવિંદ ઘોષનું તત્ત્વજ્ઞાન"
અને "ઈશોપનિષદ્"ના કર્તા

પ્રકાશક
અમૃતલાલ લક્ષ્મીચંદ ખોખાણી.
મારવાડી બજાર—મુંબઈ.

સદ્ગત શ્રીયુત ભગવાનજી લક્ષ્મીચંદ ખોખાણી.
બી એ

જે પ્રભુના પ્રેમમાં મગ્ન રહેતા, જે પરમાર્થ બુદ્ધિથી વ્યવહાર કરી શકતા અને જેનો સંગ મ્હારા જેવા અનેકને વિશ્રાંતિ રૂપ હતો તે–શરીરથી ગત છતા–અમર, મ્હારા પરમ મિત્ર શ્રીયુત ભગવાનજી લક્ષ્મીચંદ ખોખાણીને આ લઘુ ગ્રન્થ અર્પણ કરી કૃતાર્થ થાઉં છું.

મો. જે.

બીજી આવૃતિની પ્રસ્તાવના.

આ પુસ્તકની પહેલી આવૃતિ મ્હારા પરમ મિત્ર શ્રીયુત ભગવાનજી લક્ષ્મીચંદ ખોખાણીના આગ્રહથી તેમના લઘુ બંધુ તરફથી ભેટ આપવામાં આવી હતી, પરંતુ વાચક વર્ગ તરફથી વધારે માગણી થતાં આ બીજી આવૃતિ ભેટ આપવા માટે છપાવવામાં આવેલ છે.

પુસ્તક મળવાનું ઠેકાણું.—
અમૃતલાલ લક્ષ્મીચંદ ખોખાણી.
મારવાડી બજાર-મુંબઈ.
અથવા
અમૃતભુવન-ઘાટકુપર.

ઘાટકુપર
તા ૧૧-૮-૨૮

મોતીલાલ જે. મહેતા

પહેલી આવૃત્તિની પ્રસ્તાવના.

આ ગ્રંથ મૂળ જર્મન ભાષામા મહાત્મા જેકબ બહોમીનો લખેલ છે તેની વસ્તુ કિમતી જણાવાથી તેનો અંગ્રેજીમા અનુવાદ થયેલ છે અને તે ઉપરથી કેટલાક જીજ્ઞાસુઓની સુચનાથી ગુજરાતીમા આ અનુવાદ કરેલ છે

મહાત્મા જેકબ બહોમીનુ જીવન આ પુસ્તકને અંતે આપેલુ છે તે ઉપરથી જણાશે કે તેનું જીવન દૈવી કોટીના મહાત્માઓ સાથે ઘણા વિદ્વાનો સરખાવે છે એક સાધુ તો લખે છે કે જેટલુ આત્મ તેજ આ મહાત્માને મળ્યુ હતુ તેટલુ હજી સુધી કોઇને મળ્યું નથી આ બાબત વાચનાર પોતે પણ પોતાની શક્તિ પ્રમાણે આ પુસ્તકમા આપેલ ઉપદેશથી સમજી શકશે

આ પુસ્તકમા લૌકિક પ્રેમની વાત નથી તેમા અલૌકિક પ્રેમ સમજાવેલ છે, કે જે પ્રેમથી

"કુસુમાકર" પોતાની નિત્ય લીલામાં અનિષ્ટ કુસુમ નિત્ય ખીલવે છે તેની નિષ્કમતા તે તેનો આધ્યાત્મિક ભાવ છે તેની રસીકતા તેનો આધિદૈવિક ભાવ છે.

બહારના યુદ્ધથી દેશ જીતાય છે, અંદરના યુદ્ધથી કાળ જીતાય છે. કાળ જીતવાથી મૃત્યુ જીતાય છે તેનો માર્ગ આ પુસ્તકમા બતાવેલ છે.

પશ્ચિમના દેશોમાં પણ કોઈ કોઇ વખતે સારા મહાત્મા જન્મે છે, પણ ત્યાં પ્રવૃત્તિનું જોર એટલુ રહે છે કે તેમનો ઉપદેશ બરાબર ફળીભૂત થતો નથી. જેમ આ દેશમા મોક્ષ એ ચોથા પુરૂષાર્થ રૂપ મનાય છે તેમ ત્યા મોક્ષ એ પુરૂષાર્થ રૂપ મનાતો નથી મનુષ્યના ટુકા જીવનમાં (અર્થ, કામ, ધર્મ અને મોક્ષ રૂપ) ચાર પુરૂષાર્થ સિદ્ધ થાય એવી સમાજ વ્યવસ્થા, રાજ્યવ્યવસ્થા અને ધર્મ વ્યવસ્થા કરવાનુ કામ સહેલુ નથી જે પુરૂષાર્થવાળા લોક ચાર પુરૂષાર્થવાળા લોકને જીતી શકે, પણ બહારની જીતથી તેની વિદ્યા, કળા,

ઉત્તમ છે એમ કહી શકાય નહિ જ્યા સુધી પ્રજાનુ હૃદય ન જીતાય ત્યા સુધી જીત પુરી કહી શકાય નહિ બીજા માણસનુ હૃદય જીતવા માટે અલૌકિક પ્રેમની જરૂર છે, અને તે માટે ધર્મ, અને મોક્ષ પુરૂષાર્થ તરીકે સિદ્ધ થવા જોઇયે.

માણુસ બુટ અને પાઘડી વચ્ચે સમાઈ જતો નથી તેની અદર જે જે શકિત, જ્ઞાન, પ્રેમ, વિગેરે રહેલા છે તે માત્ર અર્થ અને કામથી પૂરા ખીલતા નથી તેથીજ આ દેશમા ચાર પુરૂષાર્થ સિદ્ધ થાય એવી વ્યવસ્થા થઈ હતી

કાળની ઘટનામા આ પૃથવી ઉપર બધે ઠેકાણે એવુ જીવન પાછુ ક્યારે આવશે તે કોઈ કહી શકે તેમ નથી ઘણા મહાત્માઓ આવ્યા અને ગયા છતા તેમના શબ્દ માત્ર જે માણુસો સાભળવાને લાયક હતા તેજ સમજી શકયા છે

ઘાટકુપર
તા ૧૮ ૫ ૨૮ }

મોતીલાલ જે. મહેતા

रसो वै सः

ભગવાનજ રસમય છે.

પ્રેમ કુસુમ.

શિષ્યઃ— હે ગુરૂ, હું ઉત્તમ જીવન કેવી રીતે પ્રાપ્ત કરી શકું કે જેથી હું ભગવાનને જોઈ શકું, અને તેનો શબ્દ સાંભળી શકું ?

ગુરૂ:— પ્યારા પુત્ર! જ્યાં કોઈ પણ પ્રકારનો સંસાર નથી એવા પ્રદેશમાં એક ક્ષણ પણ જો તું તને મૂકી શકે તો તુ ભગવાનના શબ્દ સાંભળી શકે.

શિષ્યઃ— જ્યાં કોઈ પણ પ્રકારનો સંસાર નથી એવો પ્રદેશ નજીક છે કે દૂર છે ?

ગુરૂ:— તે પ્રદેશ તારામાંજ છે. મારા પુત્ર! જો થોડો વખત પણ તારા વિચાર અને ઈચ્છા તું બંધ કરી શકે તો ભગવાનની આશ્ચર્યકારક વાણી તું સાંભળી શકે.

શિષ્ય — જો હું વિચાર અને ઈચ્છા બંધ કરૂં તો હું ભગવાનના શબ્દ શી રીતે સાંભળી શકું ?

ગુરૂ — જ્યારે તું તારા વિચાર અને ઇચ્છાથી રહિત થઈશ એટલે કે જ્યારે તારી બુદ્ધિ અને ઈચ્છા શાંત થશે, અને તે આત્મા અને તેના શબ્દ ધારણ કરી શકશે અને જ્યારે તારો આત્મા અનિત્ય અને બાહ્ય ઈંદ્રિયોની અસરથી ઉપર જશે અને જ્યારે કલ્પના બંધ થઈ પવિત્ર નિર્વિકલ્પ સ્થિતિ ઉત્પન્ન થશે ત્યારે ભગવાનની વાણી, તેની દ્રષ્ટિ, તેનું શ્રવણ તારામાં પ્રકાશશે અને તે વખતે એમ લાગશે કે ભગવાન તારી અંદર સાંભળે છે અને જુએ છે, કારણ કે તે વખતે તારૂં શરીર તે તેનું શરીર થશે, ભગવાન તારામાં વાત કરશે અને

તારા આત્મા સાથે બોલશે અને તારો
આત્મા તેનો શબ્દ સાંભળશે. તેથી જો
તું તારા વિચાર અને ઈચ્છા શાંત કરી
શકે, તારી કલ્પના અને તારી ઈંદ્રિયો
રોકી શકે તો બહુ ભાગ્યશાળી થઈ શકે,
કારણ કે તે રસ્તે તને ભગવાનનું
જ્ઞાન અને સામર્થ્ય મળવાથી મોક્ષ
મળશે. તારૂં પોતાનું શ્રવણ અને તારી
ઈચ્છાજ તને વિઘ્ન કર્તા છે. તેથીજ
તું ઈશ્વરને જોઈ શકતો નથી અને
તેનો અવાજ સાંભળી શકતો નથી.

શિષ્યઃ— પણ ભગવાન સંસાર અને જગતથી
ઉપર છે તેથી હું તેને કેવી રીતે
સાંભળી શકું? અને તેને કેવી રીતે
જોઇ શકું?

ગુરૂઃ— પુત્ર! જ્યારે તું શાંત થઇશ અને
મૌન રાખીશ ત્યારે સંસાર અને જગતની

ઉત્પત્તિ પહેલાં જેવા ભગવાન હતા
એવો થઈશ. જેમાંથી આ સંસાર અને
જગત નિકળ્યાં છે તે સ્વરૂપનો તને
અનુભવ થશે તારી પોતાની દ્રષ્ટિ અને
ઈચ્છા ઉત્પન્ન થયા પહેલાં તારામાં જેમ
ભગવાન જોતા અને સાંભળતા તેમ તે
વખતે તુ સાંભળીશ અને જોઈશ.

શિષ્ય— ત્યારે મને કઇ વસ્તુ રોકે છે કે જેથી
હું ભગવાનને જોઈ શકતો નથી અને
તેનો શબ્દ સાંભળી શકતો નથી?

ગુરૂ— તારી પોતાની ઇચ્છા, તારી વાણી, અને
તારી દ્રષ્ટિ સિવાય બીજું કોઈ તને
વિઘ્ન કરતું નથી જેમાંથી તુ ઉત્પન્ન
થયો છે તેની ઈચ્છાની સામે તું તારી
ઈચ્છા રાખે છે તેથી તુ ભગવાનની
ઈચ્છાથી જુદો થઈ જાય છે અને તેની
દ્રષ્ટિથી તારી દ્રષ્ટિ જુદી થઈ જાય છે.

જેમ તારી દ્રષ્ટિમાં તારી ઇચ્છા દેખાઈ આવે છે અને તારી ઈચ્છા પ્રમાણે તારી સમજણ ઉત્પન્ન થાય છે તેમ તારી ઈચ્છા ભગવાનની ઈચ્છાથી ભેદ પાડે છે. *વળી તારી ઇચ્છાથી તું ભગવાનનો શબ્દ સાંભળી શકતો નથી.

જગતના પદાર્થ ઉપર ધ્યાન રાખવાથી જેમા તું નથી તેમાં તારૂં ધ્યાન જાય છે; તેથી તું અવિદ્યાનાં ક્ષેત્રમાં બંધાય છે. ત્યાં ફરવાથી તારી ઇચ્છા તને ઠગાવે છે, તારી બેડી તુ પોતેજ ઉત્પન્ન કરે છે, તારૂં કેદખાનુ તુ ઉત્પન્ન કરી તેમાં જાતે પૂરાય છે અને તેથી તું તેમાંથી નીકળી શકતો નથી અને પ્રેમમય જીવન પ્રાપ્ત કરી શકતો નથી

શિષ્યઃ—જ્યારે આવોજ મારો હલકો સ્વભાવ છે, આવુજ મારી બેડીનું બંધન છે

અને આવીજ હલકી મારી ઇચ્છા છે
તો હુ પ્રાર્થના કરૂ છુ કે મને કહો
કે મારો આવો સ્વભાવ કેવી રીતે
સુધરે અને હુ **પ્રેમમય જીવન** કેવી
રીતે પ્રાપ્ત કરી શકુ ?

ગુરૂ — તેમા ત્રણ વસ્તુની જરૂર છે —

1. તારી ઇચ્છા મૂકી તારે પ્રભુને શરણ
જવુ જોઇએ, અને તેની કૃપા માટે
અત્યત દીન થવુ જોઇએ.

2. તારી ઇચ્છા ઉપર તને ધિક્કાર
આવવો જોઇએ, અને જે તરફ તારી
ઇચ્છા તને લઈ જાય તે તરફ તારે
જવુ નહિ

3. તારે દુ ખ સહન કરતા શિખવુ
જોઇએ કે જેથી સસારના મોહમાથી
છૂટવાનુ દુ ખ સહન કરી શકાય

આવી રીતે જો તું કરી શકે તો ભગવાન તારી સાથે વાત કરશે અને તારી ઇચ્છાને તેના પોતામાં સમાવી દેશે, તે વખતે મારા પુત્ર! તું ભગવાનના શબ્દ તારામાં સાંભળીશ.

શિષ્ય:— આ ઉપદેશ પાળવો બહુ કઠણ છે; કારણ કે તે પાળવાથી જગતને અને મારા જીવનને પણ છોડવું જોઇએ.

ગુરૂ:— તેથી નિરાશ થવાનુ નથી જો તું આ જગત છોડીશ, તો તું એવા જગતમાં જઇશ કે જેમાંથી આ જગત બન્યું છે અને જો તું તારૂ જીવન છોડીશ તો તને **પ્રભુમય જીવન** મળશે, કે જે જીવનથીજ તારૂ જીવન ચાલે છે. તારૂ જીવન પ્રભુમાં છે, ત્યાંથીજ તે તારા શરીરમાં આવ્યું છે અને જેમ જેમ તારી ઇચ્છા ક્ષીણ થશે, નબળી

થશે, અને મન્શે તેમ તેમ ભગવાનની
શક્તિ તારી અંદર નારા મારફત કામ કરશે

શિષ્ય — ભગવાને માણસને મ સાર ભોગવવા માટે ઉત્પન્ન કર્યો છે તેથી માણસ સંસાર ભોગવે તેમા ખોટુ લાગતુ નથી

ગુરૂ — બહારથી સસારને ભોગવે તેમા કઈ મહત્તા નથી જો તારે બધી વાતનુ સુખ જોઈતુ હોય, અને બધાનો સ્વામી થવુ હોય, તો તારે નવો માર્ગ શોધવાની જરૂર છે

શિષ્ય — તે માર્ગ કયા છે કે જેથી હુ આખા જગતનો સ્વામી થાઉં ?

ગુરૂ — તારે પહેલા વસ્તુ અને વસ્તુનો પડછાયો શુ છે તેનો ભેદ સમજવો જોઈએ અંદરનુ સ્વરાજ્ય નિત્ય છે અને બહારનુ કલ્પિત છે તેનો ભેદ સમજવો જોઈએ, તુ બહારથી સસારના પ્રાણીઓ ઉપર

અમલ કરે છે તે અમલ કલ્પિત અને અનિત્ય છે, તેથી તને નિત્ય અને સત્ય વસ્તુ મળશે નહિ. ઉલટું તને પડછાયાનું એટલે કલ્પનાનું સુખ મળશે

તું ડાહ્યો થઈશ તો પ્રભુકૃપાથી તને સાચું રાજ્ય મળશે. તારી ઈચ્છાથી કલ્પિત રાજ્ય મળે છે અને તે રાજ્યમાં તારૂં જીવન બંધાય છે, પણ જો તું તે સ્વભાવ છોડી દે, કલ્પિત જીવન મૂકી દે તો તું જ્ઞાનમય અને પ્રેમમય ઉચ્ચું જીવન પ્રાપ્ત કરી શકે, કે જે જીવનમાં પડછાયો, આકૃત્તિ, કે કલ્પના જેવું કંઈ નથી

ત્યાં તું બધા પ્રાણીનો રાજા થઈશ, કારણ કે તે જીવનમાથીજ બધા પ્રાણીઓ ઉત્પન્ન થયા છે ત્યાર પછી પૃથ્વી ઉપર કોઈ તને નુકશાન કરી શકશે નહિ, કારણ કે તું પોતેજ બધી વસ્તુઓના

જેવો થઇ ગયો હોઇશ, અને બધી
વસ્તુઓ તારા જેવી થઈ ગઈ હશે

શિષ્ય — હુ બધી વસ્તુઓના જેવો થઈ જાઉં
તેને માટે ટુકામા ટુકો રસ્તો બતાવો

ગુરૂ — ઘણીજ ખુશીથી ભગવાન જે કહે છે
તે યાદ કર તે કહે છે "ત્યા સુધી
તમે નાના બચ્ચા જેવા નહિ થઇ
જાઓ ત્યા સુધી તમને સ્વર્ગનું રાજ્ય
મળશે નહિ"

આ કરતા ટુકો રસ્તો બીજો
નથી અગર બીજો કોઇ પણ સારો
રસ્તો નથી એટલુ કરીશ તો કોઇ તને
નુકસાન કરી શકશે નહિ, કારણ કે
તુ બધા પ્રાણીનો મિત્ર થઈ જઇશ

તારો આધાર બધા પ્રાણીમા રહેલા
પરમાત્મા ઉપર રહેશે, અને તારી ઇચ્છા
તેની ઇચ્છા સાથે એક થઈ જશે, વળી

વધારે કહુ છુ તે આભળ અઘરૂ લાગે તો મુંઝાઈશ નહિ

જો તારે બધા સાથે એક રૂપ થવુ હોય તો તારે બધાને છોડવા જોઇશે કોઈમાં આસક્તિ રાખવી જોઇએ નહિ કોઈ વસ્તુ મળે તો ઠીક એમ ઇચ્છવુ નહિ કોઈ પણ વસ્તુ જો તુ તારી ઈચ્છાથી ભોગવીશ, તારી પોતાની કરીશ તો તારે તેનુ રક્ષણ કરવુ પડશે, પણ જો તુ કોઈ વસ્તુમા આસક્તિ ન રાખ તોજ તુ બધી વસ્તુઓથી છુટો રહી શકે અને ભગવાનના રાજકુવરની માફક બધાનો સ્વામી થઈ શકે

કારણ તે તારૂ પોતાનુ કઈ ગણ્યુ નથી તુ કોઈનો નથી અને કોઈ તારૂ નથી

તેથી તુ બાળ, જેવો થઈ જઈશ કે જેને ખબર નથી કે વસ્તુ શુ છે ? તે વખતે જો કે તારામા સમજણ રહેશે પણ

વસ્તુની આસક્તિ ન હોવાથી ભગવાનના
જેવી તાગી સમજણ અને દ્રષ્ટિ થશે

ભગવાન બધાને સમજે છે, પણ
તેને કોઈ સમજી શકતુ નથી

શિષ્ય — આ હા ! આવુ દિવ્ય જ્ઞાન મને કેમ થાય ? કે જેથી હુ બધાને ભગવાનમા જોઈ શકુ અને ઈંદ્રિયોના જ્ઞાનથી છૂટી શકુ, આવુ સસાર ઉપર રહેલુ તેજ અને બધી વસ્તુઓ ઉપર રહેલુ ડહાપણ મને કેમ મળે ? હુમણાનો મારી આસપાસ જે જે ચીજો છે તેમાજ હુ આસક્ત થઈ ગયો છુ તેથીજ હુ જાણુ ઇચ્છુ છુ કે હુ તેવી દશામા શી રીતે પહોચી શકુ કે જ્યા કોઈ મને નુકસાન કરી શકે નહિ, તેમ મારૂ મન કેવી રીતે સુધારી શકુ કે જેથી મારામા સત્વજ્ઞાન દાખલ થાય

ગુરુઃ— તે હું તને સમજાવું છું. સાંભળ. આ તારાથી બનશે? ઈંદ્રિયોના રસ છોડીશ તોજ તું ભગવાનનું તેજ જોઈ શકીશ, અને તે તેજથી બધી વસ્તુઓ જોઈશકીશ.

ભગવાનના શબ્દો ધ્યાનમાં લે. કારણકે તે તેજરૂપ અને શબ્દરૂપ છે. તે કહે છે "મારા સિવાય તુ કાંઈ કરી શકીશ નહિ" માટે તેને શરણે જવામાં વિલંબ ન કર. તે મોક્ષદાતા છે અને તારા જીવનને શક્તિ આપે છે તેનાથીજ તું બધુ કામ કરી શકશે; તેનામાંજ શ્રદ્ધા રાખ, જ્યાં સુધી તું ભગવાનને શરણે નહિ જઈશ, અને તારી ઈચ્છા તેને શરણુ નહિ કર, અને તેના સિવાય કાંઈ ઈચ્છીશ નહિ ત્યાં સુધી તને અચળ શાંતિ મળશે નહિ

તારી મરજી પડે તે વિચાર કર પણ તારી બુદ્ધિની ક્રિયામાં હર્ષ માન

નહિ. તને લાગશે કે જ્યાં સુધી તારી શક્તિ કામ કરશે, અને પ્રભુને શરણ નહિ થાય ત્યાંસુધી તને નિત્યની શાંતિ મળશે નહિ. આત્માની શાંતિ આગળ કોઈ પ્રાણીનું જોર ચાલતું નથી.

પ્રભુકૃપાથી તે શાંતિ જ્યારે તને મળશે ત્યારે તારૂં શરીર જગતમાં રહેલી બીજી ચીજોનાં જેવું અભિમાન વગરનું થઈ જશે. તારી બુદ્ધિ દૈવીકોટી મહાત્માઓનાં દુઃખનો વિચાર કરી શુદ્ધ થશે, અને ત્યાર પછી તારી શક્તિથી તું સ્વર્ગમાં ચાલતો હોય એવું તને લાગશે.

જે સ્વર્ગમાંથી બધાં પ્રાણી ઉત્પન્ન થયાં છે અને જ્યાં બધાં જવાનાં છે ત્યાંથી તું બધી ચીજોને મનથી અંદર જોઇશ. ત્યાંથી બધી ચીજોમાં અને બધી ચીજો ઉપર તારૂં રાજ્ય લાગશે. સ્વર્ગ અને પૃથ્વી બન્ને ઉપર તારી શક્તિ જામશે.

શિષ્યઃ— હે ગુરૂ, મારી અંદર જે વાસનાઓ રહેલી છે તે મને એવા પકડી રાખે છે કે, હું મારી ઈચ્છા પ્રમાણે શરણભાવ રાખી શકતો નથી. તો મારે શું કરવું ?

ગુરૂઃ— આ બાબતથી ગભરાવાનું નથી. જે વખતે તારી ઈચ્છા ઈંદ્રિયોથી છૂટી થઈ ગઈ હોય એમ લાગશે તેજ વખતે તારી ઈંદ્રિયો તને છોડી દેશે. તે જગતમાં છે અને તારૂં શરીર પણ જગતમાં છે, પણ આત્માથી તું ઈશ્વર સાથે ચાલે છે. અને સ્વર્ગમાં વાતો કરે છે. જ્યારે તું તારા મનથી અને શરીરથી છૂટીશ, તારી ઈંદ્રિયોથી જુદો થઈશ ત્યારેજ તું પ્રભુના જેવું જીવન જીવી શકીશ. મરણ સમયે જેમ શરીરથી આત્મા જુદો થાય છે તેમ ઈંદ્રિયોથી તારી ઇચ્છા છૂટી થાય તો ઈંદ્રિયોને પણ મરેલી સમજવી. જેમ જગતમાં શરીર રહે છે તેમ

શરીરમાં ઇંદ્રિયો રહે છે; પણ જો તારી ઇચ્છા ઇંદ્રિયોમાં દાખલ નહિ થાય. તો ઇંદ્રિયો પોતે તારી ઇચ્છામાં દાખલ નહિજ થઇ શકે; તેમજ તારી ઇંદ્રિયો તારા આત્માને સ્પર્શ કરી શકશે નહિ તેથીજ એક મહાત્માએ કહ્યું છે કે ✓ "તમારી વાતો સ્વર્ગમાં ચાલે છે, તમારૂ શરીર ભગવાનનું મંદિર છે અને ભગવાન તમારામાં રહે છે" તેથીજ ખરા ભક્તો ભગવાનનાં મંદિરો છે એટલે કે ભગવાન તેમના મનમાં રહે છે અને વાસના તેમનાં શરીરમા રહે છે

શિષ્ય—જો ભગવાન મનમાં રહેતા હોય તો શી રીતે વર્તવું કે જેથી તે મારાથી ફરીથી દૂર થાય નહિ ?

ગુરૂ— મારા પુત્ર ! ભગવાનના શબ્દ યાદ કર. તે કહે છે કે "જે મારા શબ્દમાં રહે છે તેનામાં મારા શબ્દો રહે છે." જો તું

ભગવાનના શબ્દમાં રહેશે તો તેનો શબ્દ અને આત્મા તારામાં રહેશે અને જે તું ભગવાન પાસે માંગીશ તે તને આપશે. પણ જો તારી ઈચ્છા વાસનામાં જશે તો તું ભગવાનથી છૂટો થઈ જઈશ અને ત્યાર પછી ભગવાનમાં રહેવા માટે તારે બહુજ દીનતા રાખવી પડશે અને ઘણુંજ તપ કરવુ પડશે. તે વખતે તને વાસના છોડવાનુ ઘણુજ દુઃખ થશે, અને દેહનુ અભિમાન મૂકવાનું ગમશે નહિ તેથી તું આવી રીતે તેના શબ્દ પ્રમાણે વર્તીશ તોજ તારી વાસના નિત્ય ઓછી થશે, અને તારી ઈચ્છા નિત્ય સ્વર્ગ તરફ ચડતી જશે અને ત્યા પ્રભુની અને તારી ઈચ્છા એક થઈ જશે.

શિષ્ય—મારા ગુરૂ! મને સમજાવો કે મારે હમેશા તપ શી રીતે કરવું, હમેશા

થામના શી રીતે ટાળવી, હમેશા દીનતા
શી રીતે રાખવી

ગુરૂ — જે વસ્તુ તને ગમે તે છોડ અને જે વસ્તુ ન ગમે તેના પર પ્રેમ કર, એવી રીતે તારૂ તપ હંમેશા ચાલુ રાખ

શિષ્ય — મારે કઈ વસ્તુ છોડવી ?

ગુરૂ — જે વસ્તુમા તને રસ આવતો હોય, જે વસ્તુ તને પ્રિય હોય, જેમા તને આસક્તિ હોય તે બધી છોડ જે દેખાય છે એવી વસ્તુઓ, જે ઈન્દ્રિયોથી ભોગવાય છે એવી વસ્તુઓ, જેનાથી માણસની ઈચ્છા તૃપ્ત થાય છે અને વધે છે તે બધી છોડ અને તેને તારા દુશ્મન સમજ આનુ નામ ગમે તે છોડવુ અને ન ગમે તે ચાહવુ જગતના કષ્ટ સહન કર એમ દરરોજ તપ કરી જગતથી છુટો થા

ત્યારેજ તારી વાસનાને તું છોડી શકીશ, અને નિત્ય સુખના સ્થાનમાં જઇ શકીશ.

ભગવાન કહે છે કે "તને મારામાં આરામ મળશે પણ જગતમાં ચિંતા મળશે. મારામાં શાંતિ મળશે પણ જગતમાં દુઃખ મળશે."

શિષ્યઃ— આવી ચિંતા અને દુઃખ સહિત હું જગતમાં કેમ રહી શકું અને નિત્ય શાંતિ કેમ ન ગુમાવું અને જગતના મોહમાંથી કેવી રીતે બચું, અને ઉંચુ જીવન શી રીતે પ્રાપ્ત કરી શકું?

ગુરૂઃ— જો તું દરરોજ એક કલાક શ્રદ્ધાથી બધી વાસનાઓ ઉપર જઇશ, સામાન્ય દ્રષ્ટિ અને સમજ પણ છોડીશ, વાતચિત બંધ કરીશ, અને કલ્પના છોડી ભગવાનની કૃપા માગીશ અને તેને શરણે જઇશ

તો તને મૃત્યુ ઉપર રા ત્ય કર ાની
અને અસુરને મારવા માટેની શક્તિ
મળશે, અને નર્ક અને જગતને તારી
નીચે દાબી શકીશ. ત્યારે તુ બધા મોહથી
છૂટીશ અને બધાથી ઉત્તમ થઈ શકીશ

શિષ્ય — આવી સ્થિતિ જેને પ્રાપ્ત થાય તે
મનુષ્ય ખરેખર ધન્ય છે, પણ મારા
જેવા પામર માણસને આવી સ્થિતિ
શી રીતે પ્રાપ્ત થાય ? અને આવી
વાસના રહિત સ્થિતિ મારા મનને ન
મળે તો મારૂ શુ થાય ? હુ તો જીવતે
મૂઓ એમ તે વખતે બૂમ મારૂ

ગુરૂ — પુત્ર, તુ નિરાશ શા વાસ્તે બને છે
તારૂ હૃદય મજબુત કર તુ તે ઉંચી
સ્થિતિ મેળવી શકીશ. શ્રદ્ધા રાખ
તો બધી વસ્તુ મળી શકશે જો એક
કલાક અથવા અર્ધો કલાક પણ બધી

વાસનાઓ છોડી તારી ઇચ્છા પૂરી કરી
શકે અને નિર્વિકલ્પ સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી
શકે તો ભગવાનની કૃપાનું તેજ તારી
અંદર દાખલ થશે. તેનો મધુર પ્રેમ
તારી અંદર ઉત્પન્ન થશે કે જેનું
વાણીથી વર્ણન થઈ શકે તેમ નથી તે
સ્થિતિમાં ભગવાનના કૃપાયુક્ત અગમ્ય
શબ્દો તું સાંભળીશ

તારા આત્મામાં સુખ ઉત્પન્ન થશે
અને તે સુખ જગતનાં બધાં માલ અને
બધી વસ્તુઓનાં સુખ કરતાં વધારે લાગશે

શિષ્યઃ— જીવનને માટે તો આ ખરેખર બહુજ
લાભકારક છે પણ વાસના વગર શરીર
રહી શકતુ નથી તેનુ શું કરવું ?

ગુરૂઃ— ઉપર બતાવેલ ઉપાયથી તારૂ શરીર
ભગવાનના શરીર જેવું થઈ જશે એનો
ભાવાર્થ એ છે કે તારા શરીરમાં
ભગવાનના ગુણ દાખલ થશે.

શરીરની વાસનાઓ છૂટતી જશે, શરીર પ્રારબ્ધને એટલે ઈશ્વરની ઈચ્છાને આધીન રહેશે તેનામાં ઉંચા ભાવો ઉત્પન્ન થશે. ભગવાનના નક્કી કરેલ વખત પ્રમાણે અને ધર્મ પ્રમાણે તેનો મોક્ષ થશે, ભગવાન અને સાધુઓના શરીર જેવું તારૂં શરીર થઇ જશે.

શિષ્ય:— પણ આ શરીર હાલની સ્થિતિમાં બહુજ અભિમાની છે. ખોટી કલ્પના અને વાસનાના પડછાયા વચ્ચે રહે અને વાસનાની શક્તિથી તે જમીન ઉપર ચાલે છે તેથી મને બહુ શંકા થાય છે કે રખેને તે મને નિરાશ કરે, ભગવાન પાસે જવા ન દે, ભાર રૂપ થાય અને સ્વપ્નાં જેવી નજીવી ચીજોમાં સુખ માને, બહારની ચીજોમાં આસક્ત થાય, મને નીચો પાડે, તો પછી મારે જગતમાં

રહેવા છતાં સ્વર્ગમાં વાતચિત શી રીતે કરવી ? આ શરીરનું મારે શું કરવું કે જેથી હું સ્વર્ગ સાથે વાતચિત કરી શકું અને જગતની વાતોથી છૂટું.

ગુરૂ:— તેને વાસ્તે એકજ રસ્તો છે અને તે એ કે જે શરીરને તું પશુવૃત્તિવાળું કહે છે તે શરીર ભગવાનને અર્પણ કરી દેવું આ શરીરરૂપી અશ્વનો અશ્વમેઘ કરવો અને તેમ કરવાથી તે તેના શરીર જેવું થઈ જશે. તેથી તું દેહની આસક્તિ છોડ અને તારા મનનો સ્વભાવ ફેરવ. તે સ્વભાવ ફેરવવાથી શરીર ઉપર તારી સત્તા જામશે, તને ઇશ્વરની ઇચ્છાની ખબર પડશે અને તેના અનુગ્રહથી તારૂ જીવન ચાલશે

આ પ્રમાણે કરવાથી શરીરની પશુવૃત્તિ બહારથી અને અંદરથી ઘટતી જશે બહારથી એટલે કે અહંકાર,

ખોટી રૂઢી, અને જગતની ફેશનથી
છૂટશે તારૂ જીવન, જગતના ભપકાનુ,
દભનુ, અભિમાનનુ અને અહકારનુ
દુશ્મન થશે અદરથી પશુવૃત્તિઓ
મરશે, તેની સાથે લોભ અને ઈદ્રિયોના
સ્વાદ પણ મરશે, અને તારૂં મન અને
ઇચ્છા નવા થશે તે આત્માને તાબે
રહેશે, અને ભગવાન તરફ દોરાશે,
તેથી તારૂ શરીર ભગવાનને રહેવાનુ મદિર
બની જશે, અને તુ દરેક જાતના વિકાર
અને વાસનાઓથી મુક્ત થશે

શિષ્ય — જગત આ કામને અને ક્રિયાને ધિક્કારશે
કારણ કે આ બધુ જગતના વ્યવહારથી
વિરૂદ્ધ છે તેથી આવી સાધના શી
રીતે થઈ શકે ?

ગુરૂ — એમા તને કઈ નુકસાન થશે નહિ,
પણ ઉલટો તને આનદ આવશે, કારણ

કે તારૂં શરીર જગતનો વ્યવહાર છોડી ભગવાનના જેવું થશે અને ભગવાનના મધુર પ્રેમની અસર તારા ઉપર થશે.

શિષ્ય:— કેટલાક માણસમાં તમે જણાવેલ આવો ઉત્તમ સ્વભાવ આવી શકે તે વિશે મને શકા નથી તોપણ મારી દશા સુડી વચ્ચે સોપારી જેવી છે કારણ કે મને હજુ ભગવાનના અનુગ્રહની પુરેપુરી અમર થઈ નથી. ભગવાનના અનુગ્રહ ઉપરજ આધાર રાખી શકાય તો કેવું સારૂ ? પણ મને બીક લાગે છે મારી ધીરજ રહેતી નથી તેથી એક સવાલ પૂછુ છુ

જગતનો ક્રોધ જેમ બહારથી દુખ આપે તેમ અદરથી ભગવાનનો ક્રોધ ઉત્પન્ન થાય તો મારે શુ કરવું ? જેમ દૈવીકોટીના કેટલાક મહાત્માઓને થાય છે તેમ

ગુરૂઃ— ભલે તેમ થાય. જેમ જગતનું તેઓના પર દુઃખ પડયું હતું તેમ ભલે તારા ઉપર પડે, અને ભગવાને જેમ તેઓને વિરહ દુઃખ આપ્યું હતુ તેમ તને પણ થાય. આવા સંજોગોમાં તેઓએ શું કર્યું હતું? તેઓ પોતાનો આત્મા જગતના પિતાના હાથમાં સોંપી દઈ આ અનિત્ય જગતનું દુઃખ છોડી નિત્ય આનંદમાં ગયા. તું પણ તેમ કર અને તેમ કરવાથી તારૂં મરણ એ તારૂં જીવન થશે.

શિષ્યઃ— ભલે તેમ થાય, મારૂં શરીર ભલે ભગવાનને શરણ થાય, પણ મને જાણવાની ઈચ્છા છે કે આ દુઃખી જગત છોડીને મારૂં શરીર સ્વર્ગમાં જશે ત્યારે તે શરીરનું શું થશે?

ગુરૂઃ— તુ આ જગતના વિરોધી ભાવમાંથી

છૂટી ભગવાનના અનુગ્રહથી આ હાડકાં
અને ચાંમડાંના શરીરમાં રહેલાં દુઃખ
અને દિલગીરીથી છૂટીશ કે જે દુઃખ
ઈંદ્રિયોના ભોગથી ઉત્પન્ન થયાં છે,
વળી આત્માનો નિકાસ થશે. તું દેવભાવ
પામીશ એટલે કે તારા દૈવત્વમાં
દાખલ થઈ જઈશ. ભગવાનના પ્રેમમાં
ડુબી જઈશ ભગવાનના મધુર નામથી
તારો સ્વભાવ છીવશે અને મોટો થશે,
તેની અદરથી એક નવી દુનિયા નીકળશે
અને ત્યાં ક્રોધ મટી જઈ પ્રેમ અને
આનદ ઉત્પન્ન થશે. ત્યાં મનુષ્ય
ભગવાનના પ્રેમમાં મસ્ત રહેશે તેનું
કપડું પહેરશે જગતની બધી ચીજોનું
રહસ્ય સમજશે કારણ કે ભગવાન
સિવાય કોઈપણ ચીજ તેને સતોષ
આપી શકશે નહિ, કોઇ પણ વસ્તુ
તેને નુકસાન કરી શકશે નહિ

ભગવાનનો પ્રેમ બધી વસ્તુઓથી ઉત્તમ છે, વધારે શક્તિવાન છે," જ્યા સુધી મનુષ્ય તે પ્રેમમાં રહેશે ત્યાં સુધી તેને વાસનાનું ઝેર ચઢશે નહિ અને મરણની સત્તા નાશ પામશે અંદરથી અને બહારથી કોઈ પણ તેને નુકસાન કરી શકશે નહિ, અને શરીર નર્કમા હોય કે પૃથ્વી ઉપર હોય તે સરખુ જ લાગશે, કારણ કે શરીર અહીં હોય અગર ત્યા હોય તો પણ તેનુ મન ભગવાનના પ્રેમમા સ્થિર હોય છે એનો અર્થ એમ કે તે સ્વર્ગમા રહે છે

શિષ્ય — આવી રીતે જીવન ફેરવવાથી અને જગતનો તિરસ્કાર કરવાથી મનુષ્યનુ શરીર આ જગતમા કેમ નભી શકે? અને પોતાના કુટુબીઓનું ભરણપોષણ શી રીતે કરી શકે?

ગુરૂ:— આવા મનુષ્યને જગત જેટલો લાભ આપે તેના કરતા વિશેષ લાભ મળે છે ભગવાન તેના મિત્ર બને છે તેના (પાર્ષદ) દૂત પણ તેના મિત્ર બને છે. ભયમા અને જરૂરીઆત વખતે તેઓ તેનુ રક્ષણ કરે છે અને તેને બચાવે છે તેથી તેણે કોઈ પણ જાતના દુ ખથી બીહવુ જોઇએ નહિ, કોઈ પ્રાણી તેને નુકશાન કરી શકતુ નથી ભગવાન તેના મદદ કર્તા છે, તેની શક્તિ પૂરતી છે, ભગવાન તેના સુખદાતા છે. કોઈ વખતે એમ લાગે કે ભગવાન સુખ દેતા નથી પણ તે તેની પરીક્ષા માટે હોય છે અને ભગવાનના પ્રેમનુ આકર્ષણ વધારવા માટે હોય છે જેથી અતે તે મનુષ્ય વધારે દ્રઢતાથી તેની પ્રાર્થના કરે અને પોતાની બધી વૃત્તિઓ તેને શરણે કરે.

શિષ્ય:— પણ આમ કરવાથી તે તેના બધા સારા મિત્રો ખોઇ બેસશે. તેથી તેને જરૂરીઆત વખતે કોઈ મદદ કરશે નહિ.

ગુરૂ:— પણ તેના બધા ભલા મિત્રોનાં હૃદયનો કબજો તેને મળે છે અને તેના શત્રુ સિવાય તે કઇ ગુમાવતો નથી કે જે શત્રુ પહેલાં તેને તેના દંભ અને ભપકાને લઇને ચાહતા હતા

શિષ્ય:— તેને તેના ભલા મિત્રોનાં હૃદય શી રીતે મળી શકે ?

ગુરૂ:— જે ભગવાનના ભક્ત છે તે તેના મિત્ર થાય છે અને તે તેનું કુટુંબ બને છે, કારણ કે ભગવાનનાં બધાં બાળક ભગવાનમાં એક થઈ રહે છે અને તે સર્વવ્યાપક ભગવાન બધામાં એકજ છે તેથી તેનાં શરીરમાં રહેલાં બધાં તેના મિત્ર બને છે. ઝાડનાં પાંદડાંને જેમ મૂળ સાથે

સંબંધ છે અને મૂળનો રસ પીએ છે તેમ બધા ભક્તો ભગવાનનો પ્રેમ ચાહે છે અને તેમાંથીજ પોતાનું જીવન લે છે તેથી મિત્રોની અને સગાંની ખોટ પડતી નથી. તેઓ બધા ભગવાનના પ્રેમરૂપી મૂળમાં તેની સાથે જોડાએલાં હોય છે. તેઓ બધાં એક જાતીનાં અને એક લોહીથી ઉત્પન્ન થએલાં છે. એકજ પ્રાણ અને પ્રેમના વૃક્ષમાંથી બધાને ચેતન અને રસ મળે છે. આ મિત્રોજ મિત્ર તરીકે રાખવા લાયક છે. જો કે તે ઓળખીતા ન હોય તો પણ શરીર છૂટયા પછી પણ નિત્ય તેના મિત્ર થઈ રહે છે. તેથી તેને બહારના કોઈ મિત્રોની જરૂર પણ રહેતી નથી.

જેમ મહાત્મા જન્મે છે ત્યારે તેઓને કોઈ મિત્રોની જરૂર પડતી નથી અને ધર્મગુરૂઓ તેમને ચાહતા નથી

કારણ કે તેઓ તેનું અનુકરણ કરતા નથી, તેમજ તેની સાથે કંઈ સબંધ રાખતા નથી કારણ તે આ જગતથી વિમુખ હોય છે તો પણ જેઓ તેના પ્રેમને લાયક હોય છે તે તેઓને ચાહે છે અને તેની આજ્ઞા માને છે

એવીજ રીતે જેઓ સત્યને અને ધર્મને ચાહે છે તેઓ એવાજ પ્રમાણિક મનુષ્યને ચાહે છે અને તે દૂર રહેતા હોય તો પણ હૃદયથી તે નજીક હોય તેમ લાગે છે શરીરથી જુદા જણાતા છતા મનથી તો તેની સાથે એક થઈ રહે છે

સત્ય તરફ પ્રેમને લઈને એના જીવનમાં અને તેના શબ્દમા સત્ય સ્ફૂરે છે કે જેથી એવા સ્વભાવના બધાં માણસ પ્રગટ રીતે અથવા ગુપ્ત

રીતે તેના મિત્ર બને છે, તેનાં હૃદયમાં
મગે છે ઉલટું તેની સોબતથી તેને
સુખ થાય છે. તેની સોબત બીજાઓ
શોધતા આવે છે, તેની સાથે વાતચીત
કરવા, તેની સલાહ લેવા છુપી રીતે
તેની પાસે આવતા જાય છે જગતથી
બીતા બીતા પણ સત્યની ખાતર તેઓ
તેને વશ થાય છે

આવી રીતે તારા જાણવામાં ન
હોય એવા અને જાણવામાં હોય એવા
ઘણા મિત્રો તને મળશે અને તેનો
સબંધ જગત સમજી શકશે નહિ.

શિષ્ય — પણ જગત ધિક્કારે તેથી દુખ તો
થાય અને મનુષ્યો તુચ્છકારે તે સહન
કરવું પડે

ગુરૂ— જે હમણાં તને મુશ્કેલ લાગે છે તે
પાછળથી તને સુખરૂપ લાગશે

શિષ્ય — જેઓ મને ધિક્કારે તેના ઉપર મને પ્રેમ કેમ થાય ?

ગુરૂ — હમણા તને જગતનુ ડહાપણ ગમે છે, પણ જ્યારે તને ભગવાનનુ ડહાપણ મળશે ત્યારે તને લાગશે કે જગતનુ ડહાપણ એ મુર્ખતા છે જગત જેને ધિક્કારે છે તે "તને" નહિ પણ ખોટા જીવનને અને જ્યારે તુ પોતે જગતમાથી તારૂ મન છોડી જગતની વાસનાઓને ધિક્કારીશ ત્યારે તુ પણ જે લોકો તને ધિક્કારતા હશે તેને ચાહીશ તેથી તુ મોહને જીતી શકીશ અને ઈન્દ્રિયોને જીતી સયમ પાળી શકીશ

આ સાધનામા તુ તને પોતાને ધિક્કારીશ અને પોતાને ચાહીશ હુ કહુ છુ તુ તારા ઉપર પ્રેમ રાખ જેટલો છે તે કરતા પણ વધારે પ્રેમ રાખ

શિષ્યઃ— પણ એકજ મનુષ્ય પોતાને ચાહે અને તેજ પોતાને ધિક્કારે એ બાબત એકી સાથે શી રીતે બની શકે ?

ગુરૂઃ— તારા ઉપર પ્રેમ કરવામાં તું તારા ઉપર પ્રેમ કરતો નથી પણ ભગવાનના પ્રેમથી જે તને મળ્યુ હોય તેના ઉપર તારે પ્રેમ કરવાનો છે. ભગવાને આપેલી સારી ભાવનાઓ, તેનું ડહાપણ, તેની ભલાઈ, તેનુ સૌંદર્ય વગેરે ઉપર અને ભગવાનની વિભુતી ઉપર તારો પ્રેમ જામશે અને તેવા સ્વભાવથી તારા મિત્રો ઉપર પણ તારો પ્રેમ રહેશે તું તને ધિક્કારીશ એનો અર્થ એમ છે કે જે ખરાબ વાસનાઓ તારામાં રહેલી હોય તેના ઉપર તને ધિક્કાર થશે જે તારામાં ખોટો ભાવ હોય, અહંતા, ભય હોય, ભૂંડા ભરેલો સ્વભાવ હોય તે સર્વ

તારે દૂર કરવા જોઇએ, કે જેથી તારૂ
જીવન પ્રેમમય બને

પ્રેમમા સ્વાર્થ રહી શકતો નથી

તે વિરૂદ્ધ સ્વભાવનો છે પ્રેમ
અભિમાનનો શત્રુ છે 'હુ કરૂ છુ' એવા
ભાવનો શત્રુ છે બધી મર્યાદા અને
બંધનનો શત્રુ છે, તેથી આ વિરૂદ્ધ
સ્વભાવ એક મનુષ્યમા રહી શકેજ
નહિ એક બીજાને દૂર કરે છે પ્રેમને
સ્વર્ગના રહેવુ ગમે છે અને અહંકારને
જગત અને જગતની ચીજોમા રહેવુ
ગમે છે અહંતા મમત્વ, દેહ નર્ક છે
તેથી પ્રેમથીજ જીવન ગાળવુ જોઇએ
ઉત્તમ જીવન કરવાનો બીજો રસ્તોજ નથી

શિષ્ય — પૂજ્ય ગુરૂ! આવુ પ્રેમમય જીવન કેમ
ગાળવુ તે આપ પાસેથી સાંભળી મને
ઘણોજ સતોષ થયો છે કારણ કે તેવી
ઉત્તમ જીવન પ્રાપ્ત થાય છે પણ મને

કહો કે પ્રેમ અને દ્વેષ, મિત્ર અને શત્રુ, સાથે શા માટે રહે છે? એકલો પ્રેમજ પ્રભુએ ઉત્પન્ન કર્યો હોત, તો પ્રભુને ન ચાલત? શા માટે સુખ અને દુઃખ ભેગાં રાખ્યાં છે?

ગુરૂઃ— જો દુઃખની વચ્ચે પ્રેમ નહોત તો પ્રેમ કરવાની કોઈ ચીજ નહોત. પણ પ્રેમની વસ્તુ જે આત્મા છે તેને દુઃખ થાય ત્યારે આત્મા ઉપર પ્રેમ કરી તેને દુઃખથી છોડાવવો પડે છે કે જેથી પ્રેમ ફરીથી જાગે. વળી દ્વેષ ન હોય તો પ્રેમ શું છે, તે પણ મનુષ્યને ખબર ન પડે. જેમ શત્રુ વગર મિત્રની કિંમત થતી નથી તેમ પ્રેમની શકિત વાપરવાની જગ્યા ન હોય તો પ્રેમની શકિતની ખબર ન પડે.

શિષ્યઃ— પ્રેમનો ગુણ, તેની શકિત, તેનો મહિમા વગેરે મને કહો.

ગુરૂ:— પ્રેમનો ગુણ કાંઈ નથી અથવા સર્વ ગુણો તેના છે. એટલે કે જે કાંઈ દેખાતું નથી અને જેમાંથી આ બધી વસ્તુઓ ઉત્પન્ન થઈ છે તે પ્રેમ છે. તેની શકિત બધી વસ્તુઓમાં છે. તેનો મહિમા ભગવાન જેટલો છે, તેનો ગુણ બધા ગુણનો પણ ગુણ છે.

તેની શકિત સ્વર્ગ અને પૃથ્વીને ધારણ કરે છે. તેનો મહિમા ભગવાનની રચના કરતાં મોટો છે કારણ કે તે નિત્ય રહે એવી મોટી રચના નિત્ય કરી શકે છે. આથી વધારે શું કહું? ઉત્તમમાં ઉત્તમ વસ્તુ કરના પણ પ્રેમ મોટો છે. મોટામાં મોટી વસ્તુ કરતાં પણ પ્રેમ મોટો છે અમુક દ્રષ્ટિએ તો ભગવાન કરતાં પણ પ્રેમ મોટો છે.

તત્ત્વ દ્રષ્ટિએ તો પ્રેમ ભગવાન છે, અને ભગવાન પ્રેમ છે પ્રેમ સૌથી

ઉત્તમ હોવાથી તે બધા ગુણોનો ગુણ છે, કે જેનાથી બધુ ઉત્પન્ન થયુ છે. પ્રેમ રાજાનો પણ રાજા છે, તેથી બધી શકિતઓની શકિત છે. તેમાંથી બધી શકિત નીકળી જુદું જુદું કામ કરે છે. પ્રેમજ પ્રભુનું ઐશ્વર્ય છે કે જેમાથી આ બધું આશ્ચર્યકારક જગત તેના ચુટેલા દાસોએ બનાવ્યુ છે જેને પ્રેમ મળે છે તેને કાઈ મગતુ નથી અથવા તો બધુંજ મળે છે

શિષ્ય — પૂજ્યગુરૂ! આ મને કેવી રીતે સમજાય?

ગુરૂ— પ્રેમનો ગુણ કાઈ નથી અને તેમાથી આ બધુ જગત ઉત્પન્ન થયુ છે, એનો અર્થ એમ સમજવાનો છે કે જ્યારે તુ વાસનાથી મુકત થઇશ અને આ બધાં દ્રષ્ય જગતથી છૂટીશ અને જગતની દ્રષ્ટિએ શૂન્ય જેવો થઈ

જઈશ ત્યારેજ તુ નિત્ય એક સ્વરૂપને પ્રાપ્ત થઈશ તે સ્વરૂપ ભગવાન છે. તે વખતે તારી અંદર પ્રેમનો ઉંચો ગુણ પ્રગટ થશે

મે જે કહ્યુ કે તેની શક્તિ બધી ચીજોની અદર છે, તેનો અર્થ એ છે કે જે તુ તારા આત્મા અને શરીરમા અનુભવ કરે છે જ્યારે તારી અદર પ્રેમ ઉત્પન્ન થાય છે ત્યારે તે જણાય છે તેની શક્તિ અગ્નિ કરતા પણ વધારે છે, કે જેથી આગળના વખતના • મહાત્માઓ અને અનુયાયીઓએ પ્રભુની સાથે સદેહે વાત કરી હતી

ત્યારે પ્રભુનુ ઐશ્વર્ય તેઓની અદર ઉતર્યું હતુ પ્રભુના દરેક કાર્યની અદર પ્રેમ રહેલો છે એ તુ પણ જોઈ શકીશ અને અંદરથી દરેક વસ્તુના ગુણ અને શકિત તેમા રહેલા જોઇ શકીશ

અને બહારથી તેની આકૃતિ પ્રેમમાં રહેલાં જોઈ શકીશ.

મેં જે કહ્યું છે કે પ્રેમનો મહિમા પ્રભુના મહિમા જેવો મોટો છે તેનો અર્થ એ કે પ્રભુની સાથે એક થવાથી તે તને પ્રભુ જેવો કરી મૂકે છે. પ્રેમથી મનુષ્ય તેનો મહિમા પ્રાપ્ત કરે છે અને તેથી તેની શક્તિ પણ પ્રાપ્ત કરે છે. પ્રેમમાં રહેલા હૃદયનો મહિમા કહી શકાતો નથી. કારણ કે તે જીવાત્માને ઇશ્વિરની સૃષ્ટી જેવડો મોટો કરી મૂકે છે.

જ્યારે પ્રેમની ગાદી તારા હૃદયમાં મૂકાશે ત્યારે શબ્દથી ન કહી શકાય એવો પ્રેમનો મહિમા તારા અનુભવમાં આવશે. વળી મે જે આગળ કહ્યું છે કે પ્રેમનો ગુણ બધા ગુણનો પણ ગુણ છે.

તેનો અર્થ એ છે કે જે બધી ચીજો જડ અને ચેતન ઉત્પન્ન થઇ છે તેનુ મૂળ પ્રેમ છે પ્રેમથીજ ઉત્પન્ન થએલી બધી ચીજો પ્રેમથીજ ચાલે છે ઇશ્વરના કાયદાને અનુસરે છે અને વસ્તુના સ્વભાવ પ્રગટ કરે છે પ્રેમના આ સ્વભાવથી બધા પ્રાણીના જીવને જીવન મળે છે અને બધી ક્રિયાને શકિત મળે છે.

પ્રેમ બધા જગતમા વ્યાપી શકે છે અને તેમા રહેલા બધા જીવને પહોચી શકે છે કારણ કે બધા જીવો પ્રભુના પ્રેમમાથીજ ઉત્પન્ન થયા છે પ્રેમજ પહેલો કર્તા છે સ્વર્ગમા, પૃથ્વીમા અને પૃથ્વી નીચેના પાણીમા પણ તેજ રહેલો છે

વળી મે કહ્યુ છે કે પ્રેમની શકિત સ્વર્ગને પણ ધારણ કરે છે

તેનો અર્થ એ છે કે દૃષ્ય અને અદૃષ્ય સર્વે પ્રેમમાંથીજ ઉત્પન્ન થયાં છે અને તેનાથીજ તેનુ રંક્ષણ થાય છે. તેમાથી પ્રેમ જરાપણ ઓછો થાય તો સ્વર્ગનુ તેજ, તેનો મહિમા, તેનું સૌંદર્ય, તેની આકૃતિઓ વગેરે ઢંકાઈ જાય અને અંધકાર અને અવ્યવસ્થા ઉત્પન્ન થાય

મે જે આગળ કહ્યુ છે કે, પ્રેમ પૃથ્વીને પણ ધારણ કરે છે તે તો તને સ્પષ્ટ દેખાય એમ છે તારા દરરોજના અને દરેક કલાકના અનુભવમાં તે આવે છે. પ્રેમ નજ હોય તો આખી પૃથ્વી અને આ તારા શરીરની આકૃતિ મળેજ નહિ અને તે શૂન્યરૂપ થઇ જાય. પ્રેમની શક્તિથીજ પૃથ્વી ચાલી રહી છે અને તેના ઉપર દુનિયાના પાપની અસર થતી નથી આ પ્રેમ

જશવાર બંધ પડે તો વનસ્પતિ અને પશુ પક્ષી વગેરે ઉત્પન્ન થાય નહિ પ્રેમ ન હોય તો જગતનો આધાર કે જે પ્રેમનાં આકર્ષણમા સમાએલો છે તે ભાંગી પડે અને જગતની વ્યવસ્થા રહે નહિ અને જગત ધૂળની રજ માફક થઈ ઉડી જાય.

મેં જે કહ્યુ છે કે પ્રેમની મોટાઈ સ્વર્ગની મોટાઈ કરતાં પણ મોટી છે તે વાત પણ તને તારા હૃદયથી સમજાશે અને જ્યારે દૈવી શકિતથી તું આત્મ-લાભ મેળવીશ ત્યારે પણ પ્રેમની શકિત બધી શકિતઓ કરતા તને મોટી લાગશે. જેમ ભગવાનની ગાદી ઉંચામાં ઉંચા સ્વર્ગથી પણ મોટી છે તેવીજ રીતે પ્રેમ કે જે સર્વમાં વ્યાપક છે તે પણ તેટલોજ મોટો છે.

જ્યાં ભગવાન વ્યક્ત નથી ત્યાં પણ પ્રેમ દાખલ થઈ શકે છે અને ત્યાં દાખલ થઈ ભગવાનને વ્યક્ત કરે છે, આવી રીતે અજ્ઞાન દૂર થાય છે અને નવી દુનિયાના નવા ચમત્કાર આવિર્ભૂત થાય છે.

આવી રીતે પ્રેમનો ગુણ, તેની શક્તિ, તેનો મહિમા અને તેની મોટાઇની તને સમજણ પડશે. તે અદૃશ્ય છતા બધાં ગુણોનો ગુણ છે, તે બધી વસ્તુઓનો કર્તા છે, બધી શક્તિઓની શક્તિ છે. કોઈ પણ શક્તિ પ્રેમની શક્તિને આડે આવી શકતી નથી.

પ્રેમનું બળ ઈશ્વરની બધી સૃષ્ટિમા વ્યાપ્ત છે. મનુષ્યની બુદ્ધિ જ્યા ન પહોચી શકે તેથી પણ ઉંચા ક્ષેત્રમા પ્રેમની શક્તિ વ્યાપ્ત છે સ્વર્ગની મોટી શકિતઓ તેની દૃષ્ટિમા

હુલમી પડે છે પ્રેમમા બધા ગુણોમા આ ગુણ મોટો છે, કે જ્યા ભગવાન નથી ત્યા પણ પ્રેમ દાખલ થઈ શકે છે એટલે કે મહાદેવ અંધારામા રહેતા નથી, પણ અજવાળામા રહે છે, છતા પ્રેમ અધારામા પણ રહે કે પ્રેમ મરણને મારી શકે છે અને અંધારાને પણ જીતી શકે છે તેવીજ રીતે જો કે ભગવાન દુખમા દેખાતા નથી તો પણ તેનો પ્રેમ ત્યા હોય છે તેથી તે દુખમાથી છોડાવી આનદ આપે છે ભગવાન જ્યારે તારામા તિરોહિત થાય છે ત્યારે પણ પ્રેમ ત્યા હોય છે અને તેને પ્રગટ કરે છે આવો પ્રેમનો મહિમા છે, કે જે પ્રકૃતિની ઉપર રહેલા ભગવાનના જેવડો મોટો છે અને પ્રકૃતિની અદર રહેલા ભગવાન કરતા પણ મ્હોટો છે

છેવટે ગે કહ્યુ છે કે જે પ્રેમને
મેળવે છે તેને કાંઈ મળતુ નથી અથવા
તો બધુજ મળે છે, તેનો અર્થ એ કે
જેને પ્રેમ મળે છે તે પ્રકૃતિની ઉપગની
ગુફામા જાય છે કે જ્યા ઉભા રહેવાની
અને બેસવાની જગા નથી, એનો
અર્થ એજ કે ત્યા પણ પ્રેમના જેવી
કોઈ ચીજ નથી પ્રેમ બધી ઉંડી
ચીજોથી પણ વધારે ઉંડો છે અને
બધી ચીજોની દ્રષ્ટિએ શૂન્ય જેવો છે
કારણ કે તે કોઈ રીતે સમજાતો નથી
તેથીજ તે બધી વસ્તુઓથી છુટો છે
તેજ શ્રેષ્ઠ છે કારણ કે કોઈ માણસ
તેનુ વર્ણન કરી શકનો નથી, તેમ
કોઇ ચીજની સાથે તેની તૂલના પણ
થઈ શકતી નથી

વળી કહ્યુ છુ કે જેને પ્રેમ
મળે છે તેને બધી વસ્તુઓ મળે છે,

એટલે કે પ્રેમમાથીજ બધી વસ્તુઓ
ઉત્પન્ન થઇ છે, તેનાથીજ તેનુ રક્ષણ
થાય છે અને તેનામાજ તેનો લય
થાય છે તે બધી ચીજેનો પોતામા
સમાવેશ કરી શકે છે તેથી જેને પ્રેમ
મળે તેને બધી વસ્તુઓ મળે છે અને
ભગવાનની સૃષ્ટિનો રાજા થઈ શકે છે

અહીંઆ શિષ્યને બહુજ આનદ
થયો અને તેને આ જ્ઞાન માટે ગુરૂનો
ઉપકાર માન્યો પણ આવા ઉચા જ્ઞાન
સબંધી વધારે સાભળવાની ઇચ્છા
થવાથી ગુરૂને કહ્યુ કે મને આવતી
કાલે આવવાની રજા આપો કે જેથી
આ અમૂલ્ય વસ્તુ જે આપે આજે
બતાવી તે કયા મળે? કેવી રીતે
મળે? અને મનુષ્યના સ્વભાવમા ક્યા
રહે છે અને તે કેવી રીતે શોધવી
તે પૂછી શકાય

ગુરૂ— એ વાતચીત માટે આપણે બીજીવાર
મળશુ ત્યારે વાત કરશુ તે વખતે
ભગવાન પોતાની શક્તિથી તે આપણને
બતાવશે અને મે જે પહેલા તને
કહ્યુ છે તે તને યાદ હશે તો તુ
ભગવાનનુ ગૂઢ જ્ઞાન સમજી શકીશ
કે જે જ્ઞાન જગતના ઘણા ડાહ્યા
મનુષ્યો પણ સમજી શકતા નથી તને
સમજવાની શક્તિ પણ તેજ આપશે.

તેથી તારા આત્મામા શાત થા, અને
ભગવાનની સ્તુતિ કર કે આપણે
આવતી કાલે મળીએ ત્યારે તે અમૂલ્ય
મોતી તને મળે કે જેની જગતને
કિંમત નથી પણ ભગવાનના બાળકોની
પરમપ્રિય વસ્તુ છે

બીજો દિવસ-સંવાદ બીજો.

અહીંઆ સ્વર્ગ અને નર્ક એ કેમ છે? આત્માનો તેની સાથે સબંધ શો છે? જીવ અને ઈશ્વર વચ્ચેની દીવાન કેવી જાતની છે? તે કેમ ભાગી શકે, તેનુ મધ્યબિંદુ શુ છે? ભગવાનનુ તેજ શુ છે? જગતનુ તેજ શુ છે? અને તેઓ પોતપોતાના ક્ષેત્રમા કેમ ચાલે છે અને એક બીજાની આડા કેમ ન આવે તે સમજાવશે વળી બે પ્રકારની ઇચ્છા અને તેની ગતિ કેમ નિયમમા રહે, તેની અંદર નવી દ્રષ્ટિ, આત્માની જમણી આખ કઇ છે તે જમણી કેવી રીતે મળે, ચિત્ શુદ્ધ કેવી રીતે થાય, દોષ કેવી રીતે દૂર થાય, મનુષ્યની ઈચ્છા કેવી રીતે નિર્મૂળ થાય, શ્રદ્ધા કેવી રીતે ઉત્પન્ન થાય અને તેનાથી ભગવાનનુ આકર્ષણ કેવી રીતે થાય બધુ ભગવાનની ઇચ્છાથીજ કેવી રીતે ચાલે છે અને તે ઈચ્છાનુ મૂળ કયા છે અને તે મૂળ કેવી રીતે શોધી

સમાપ, ઉંચી ગુણાતિત સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરવાનો મહિમા અને નજીકનો માર્ગ કયો છે વગેરે કહેવામા આવશે

શિષ્યને ગુણાતિત જીવન જાણવાની ઇચ્છા થઈ અને ભગવાનની બધી સૃષ્ટિનો રાજા પોતે કેમ થઈ શકે તે જાણવાની ઇચ્છા થઈ.

આખી રાત ભગવાનની સ્તુતિ કર્યા બાદ સવારે ગુરૂ પાસે આવ્યો, તેમને નમસ્કાર કર્યા અને કહ્યુ:—

શિષ્ય:— હે ગુરૂ! ગઈ કાલે જે મોટી અને ઘણીજ આશ્ચર્યકારક વાતો તમે મને કહી તે ઉપરથી ભગવાનનો શબ્દ મારી અંદર સાભળવા માટે અને ગુણાતિત જીવન જોવા માટે મે મારા આત્માને ભગવાનની હાજરીમા લઈ જવા અને નિર્વિકલ્પ ધ્યાન કરવા પ્રયત્ન કર્યો છતા પણ જેમ જોવુ જોઇએ તેમ જોઈ

શકતો નથી, અને સાભળવું જોઇએ તેમ
સાભળી શકતો નથી હજુ પણ મારી
આગળ એક દીવાલ ઊભી હોય એમ
લાગે છે, કે જે ભગવાનનો શબ્દ
અટકાવે છે અને ભગવાનનુ તેજ કે
જેનાથી બધી ચીજો જોઈ શકાય છે
તેને અટકાવે છે, જ્યા સુધી આ
દીવાલ દૂર નહિ થાય ત્યા સુધી આપે
કહેલી સિદ્ધિઓ મને મળે એવી આશા
નથી, તેથી મારે શુ કરવુ કે જેથી
આ દીવાલ તૂટે

ગુરૂ — આ દીવાલ તારી ઇચ્છાનીજ બનેલી છે, અને તે ભગવાનની આજ્ઞા અનુસાર ચાલવાથી તૂટે છે અને ભગવાનની કૃપાથી તે તૂટી જાય છે તેથી તેની ઇચ્છા અનુસારજ ચાલવુ જોઇએ

શિષ્ય — પણ આ મારી ઇચ્છા કે જે ભગવાનની ઇચ્છાની વિરોધી છે તે કેવી રીતે

દૂર થાય ? આવા મુશ્કેલ માર્ગમાં
ભગવાનની ઇચ્છા પ્રમાણે કેમ ચલાય,
અને ભગવાનનું શરણ લેવામા ભૂલ
કેમ ન થાય તેવો ઉપાય જણાવો.

ગુરૂ — તું તારે કરવાનું નથી. તારી અંદર ભગવાનનું તેજ અને તેની કૃપા આવશે, અને તે કૃપાને આડો નહિં આવીશ તો તારી ઇચ્છાને તે મારશે તે ભગવાનને શરણે રહે એવું કરશે અને તેથી ભગવાનની અને તારી વચ્ચેની દીવાલ પડી ભાગશે

શિષ્ય — હે ગુરૂ! હું જાણું છું કે, તે મારી ઇચ્છાથી થઈ શકે તેમ નથી, પણ ભગવાનનું તેજ અને તેની કૃપા મારામા મારે કેવી રીતે લેવી કે જેથી તે મારે માટે કામ કરે, મારે શું કરવું કે જેથી આ દીવાલ ભાગનાર મારામા

દાખલ થાય, અને તે દાખલ થવા માટે મારે કંઈ સાધના કરવી

ગુરૂ — આ કૃપા કે જે તારી અંદર કામ કરે છે તેના કામની વચ્ચે તારે આવવુ નહિ, પણ ભગવાનનુ તેજ કે જેનાથી તારો અંધકાર દૂર થાય તેમ છે તે તેજને તારે શરણે રહેવુ

શિષ્ય — પણ ભગવાનનુ તેજ અને જગતનુ તેજ બન્ને મને મળી શકે કે નહિ? અને મારા જીવનમા બન્ને વાપરી શકાય કે નહિ?

ગુરૂ — ભગવાનનુ તેજ અને જગતનુ તેજ બન્ને પોતપોતાના ક્ષેત્રમા કામ કરે છે કાળની દ્રષ્ટિ અને કાળાતીત દ્રષ્ટિ બન્ને પોતપોતાના ક્ષેત્રમા કામ કરતા જો તને અનુભવમા આવે તો તારૂ ભાગ્ય સમજવુ

શિષ્ય — પ્રિય ગુરૂ, આ સાભળી મને ઘણોજ
સતોષ થયો છે, પણ આ બન્ને તેજ
એક બીજાની વચ્ચે કેમ ન આવે?
દરેક તેજની મર્યાદા શી છે? તેના
કાર્ય ક્ષેત્ર શા છે? અને મારા અદરના
અને બહારના જીવનમા તે કેમ કામ કરે

ગુરૂ — તેને માટે ભગવાનનુ તેજ તારી અદર
બરાબર ઉતરે ત્યા સુધી ધીરજ રાખવી
તે તારૂ અજ્ઞાન દૂર કરશે, જગતના
તેજને તાબે કરશે અને તેથી બન્નેના
ક્ષેત્ર જુદા રહી શકશે

શિષ્ય — જ્યા સુધી ભગવાનના તેજથી મારો
સ્વભાવ પવિત્ર નહિ થાય ત્યા સુધી
મને લાગે છે કે કાઈક વિક્ષેપ ચાલ્યા
કરશે અને ત્યા સુધી કાળનો સ્વભાવ
અને કાળાતીત સ્વભાવ બન્નેનો નિયમ
હુ જાળવી શકીશ નહિ, તેથી મને
હમેશા દુ ખ થશે

ગુરૂ — તે ખરૂ છે જો તારી પાસે જગતનુ તેજ હશે અને તારી બુદ્ધિ અશુદ્ધ હશે તો ખરેખર તને દુ ખ થશે તેનુ કારણુ એ છે કે નાઝની દૃષ્ટિ નાળમાજ ચાલે છે, તેથી તારા આત્માની ગુફામા તેજનો ઝરો શોધ

, ત્યા સત્યંનો સૂર્ય ઊગશે, કે જેની સત્તાથી જગતનુ તેજ અને તેનો સ્વભાવ તારી અદર સાત ઘણો વધારે પ્રકાશ કરશે, કારણુ કે તેના ઉપર ગુણાતીત જીવનની અસર થશે અને તેથી ગુણમય જીવન નિયમીત અને આનદી થશે

શિષ્ય — પણુ આવો મોટો સૂર્ય ઉગવાને માટે મને કેમ ધીરજ રહે મને તેજ મળવા માટે અને મારૂ જીવન આનદયુક્ત થવા માટે મારી અદર તેજનો ઝરો મારે કેવી રીતે શોધવો ? જગતના

જેવો મારો સ્વભાવ છે, તે સ્વભાવ મારે કેવી રીતે રાખવો કે જેથી ગુણાતીત જીવન મને મળે અને તેમાંથી સત્ય તેજ મળે, કે જેથી બધાનાં મનને પ્રકાશ મળે છે અને મારા સ્વભાવનો કેવી રીતે નાશ ન થાય અને મારી બુદ્ધિ સુકાઈ ન જાય

ગુરૂ:— એકજ ધ્યેય ઉપર દ્રઢતાથી તારી નજર રાખી તારી પોતાની ક્રિયા બંધ કર અને ભગવાને વચન આપેલ અનુગ્રહ ઉપર દ્રઢ શ્રદ્ધા રાખ. તેનાથી તારૂ અજ્ઞાન મટી જશે અને ભગવાનનું મહાન તેજ મળશે.

આ હેતુ સિદ્ધ કરવા માટે તારા બધા વિચાર સયમમા રાખ અને શ્રદ્ધાથી મધ્યભાગમા વિચારની ઉપર જ ભગવાનનો શબ્દ કે જે નિષ્ફળ જતો નથી અને જેની ઇચ્છાથી તુ અહીં

આવ્યો છે તેના ઉપર આધાર રાખ, તેનાં વચનનું શરણ લે, તેની પાસે શાંત એકલો બેસ, તારૂં મન તેની સાથે જોડ અને આશાથી અને ધીરજથી તે કહે તે સાંભળ. આવી રીતે તારૂં તેજ મળસ્કાના સૂર્યની માફક ઊગશે, સવારના સૂર્યની સ્તાશ ગયા પછી સૂર્ય પોતે તારી અંદર પ્રકાશશે અને તેની સુખકારક પાંખો નીચે તારો આનંદ વધશે. એના કિરણમાં ઉંચે ચડજે, નીચે ઊતરજે, અને તેનું સુખ લેજે. આ ગુણાતીત જીવન છે.

શિષ્યઃ— આપે જે કહ્યું તેમાં મને શ્રદ્ધા છે, પણ આમ કરવાથી મારા સ્વભાવનો નાશ નહિ થઈ જાય? આ મોટા તેજની અસરથી મારૂં સ્વભાવિક તેજ નાશ નહિ પામે? અથવા આ શરીર

અને મારૂ બહારનું જીવન નાશ નહિ પામે ?

ગુરૂ:— બીલકુલ નહિ, એટલું ખરૂં કે, તારો ખરાબ સ્વભાવ નાશ પામશે, પણ તે નાશ થવાથી તને ખોટ જશે નહિ, પણ ઉલટો લાભ થશે. વળી જગત તો ચાલે છે તેમજ ચાલશે પણ તારી બુદ્ધિ નિયમમા રાખવાથી અને ભગવાનના તેજથી પ્રકાશિત થવાથી વધારે ઉપયોગી થશે.

શિષ્ય — તેથી મને કૃપા કરી કહો કે, મારે આ મારો સ્વભાવ કેવી રીતે વાપરવો, અને તેને કેવી રીતે નિયમમાં રાખવો અને ભગવાનનુ તેજ તેને કેવી રીતે અસર કરશે.

ગુરૂ — મારા પ્યારા પુત્ર ! જો તું તારો સ્વભાવ નિયમમા રાખીશ અને ભગવાનના તેજને શરણ રહી તેનો

ઉપયોગ કરીશ તો તને હરકત આવશે
નહિ તારી અંદર બે પ્રકારની ઈચ્છાઓ
છે, એક હલકી કે જે તને બહારની
ચીજોના રસમા ખચે છે અને બીજી
ઉત્તમ છે, કે જે તને તારી અંદરની
અને ઉપરની ચીજોમા ખેચે છે આ
બન્ને ઇચ્છા સામસામી આવીને ઉભી
રહેશે, એટલુજ નહિ પણ હવે પછી
ઉત્તમ ઈચ્છા હલકી ઈચ્છાને તાબે કરશે
અને વળી જેમ તારી અંદર બે પ્રકારની
ઈચ્છા છે તેમ તારી અંદર બે પ્રકારની
દ્રષ્ટિ છે તે દ્રષ્ટિ પણ એક બીજાની
વિરૂદ્ધ કામ કરે છે જ્યા સુધી આવી
બે પ્રકારની દ્રષ્ટિ રહેશે ત્યા સુધી તારી
કઈ ઇચ્છા હલકી અને કઈ સારી છે
તે નક્કી કરવુ પણ મુશ્કેલ પડશે
આ સમજવુ સ્હેલુ છે. આવી બે
પ્રકારની દ્રષ્ટિથી દુઃખ થાય છે

તેનો ઉપાય કરવો જોઈએ કે જેથી મન શુધ્ધ થાય, આ બન્ને દ્રષ્ટિનાં કિરણ એક કરવાં જોઈએ. બે દિશામાં મનની શકિત વહી જાય અને ઐકયતા પામે નહિ તેના કરતાં વધારે ભયકર કોઈ ચીજ નથી.

તારી અંદર બે પ્રકારની ઈચ્છા છે અને બે પ્રકારની દ્રષ્ટિ છે. જમણી દ્રષ્ટિથી ઉત્તમ ઈચ્છા ઉત્પન્ન થાય છે અને ડાબી દ્રષ્ટિથી હલકી ઈચ્છા ઉત્પન્ન થાય છે. ૧૯-૧૦-૯૨

શિષ્યઃ— આપ કહો છો તે સત્ય છે, મારી અંદર આ બન્નેની લડાઈ કાયમ ચાલ્યાજ કરે છે અને મને એટલી ચિંતા થયા કરે છે કે હું તે કહી શકતો નથી. મારા આત્મામાં મને જે દુઃખ થાય છે તેની મને ખબર નથી એમ નથી. તે હું જોઉં છુ, અને મારી દ્રષ્ટિ

માટે દિલગીર થાઉં છું કે જે દ્રષ્ટિ મને ઘડીકમાં આમ તેમ હેરાન કરે છે. આત્માને જે પ્રમાણે જોવું જોઈએ તે પ્રમાણે શરીર જોતું નથી અને શરીરને જે પ્રમાણે જોવુ જોઈએ તે પ્રમાણે આત્મા જોતો નથી, તેથી આત્મા શરીરથી વિરૂદ્ધ ઈચ્છા કરે છે, અને શરીર આત્માથી વિરૂદ્ધ ઈચ્છા કરે છે. આજ મારી મુશ્કેલી છે તેનો ઉપાય આપ કહો, ઈચ્છા એક કેવી રીતે થાય અને દ્રષ્ટિ એક કેવી રીતે થાય તે આપ બતાવો

ગુરૂ — હુ કહું છું તે ધ્યાનપૂર્વક લક્ષમાં રાખ. જમણી દ્રષ્ટિ એ નિત્ય વસ્તુ જોવાની દ્રષ્ટિ છે. અને ડાબી દ્રષ્ટિ અનિત્ય વસ્તુને જુએ છે તેથી જો તું જગતને અને અનિત્ય વસ્તુને જોયા કરીશ અને તે મેળવવાનીજ ઈચ્છા કર્યા કરીશ તો

તને એકતા મળી શકશે નહિ. માટે યાદ રાખ અને સાવચેત રહે. જે વસ્તુમાં તું નથી તેમાં તારા મનને જવા દે નહિ તારો પાછલો સ્વભાવ જો નહિ, વિચાર છોડ, અને આગળ ભગવાન બેઠા છે તેને જો.

તારી ડાબી દ્રષ્ટિના સંકલ્પ વિકલ્પ તારા સ્વાર્થમાં તને ઘમંડે નહિ તેની સંભાળ રાખ. તારી જમણી દ્રષ્ટિ ડાબી દ્રષ્ટિને તાબે કરે અને જગતનાં ક્ષણિક સૌંદર્યમા જવા ન દે તેની સંભાળ રાખ, ડાબી દ્રષ્ટિને જડમુળથી ઉખેડી નાખ, અને જગતના મોહમાં જતી અટકાવ. તે છતાં આમ કરવું ખાસ જરૂરનું નથી. કારણ કે જો નિયમથી રહેવાય તો બન્ને દ્રષ્ટિ ઉપયોગી થઇ શકે છે. ભગવાનનુ તેજ અને જગતનું તેજ આત્મમાં સાથે

રહી શકે છે અને પરસ્પર ઉપયોગી
થઈ શકે છે પણ જ્યાં સુધી ભગવાનની
ઇચ્છામાં તું દાખલ ન થાય અને
અનિત્ય દ્રષ્ટિ છોડી નિત્ય દ્રષ્ટિ પ્રાપ્ત
ન કરે ત્યાં સુધી તારી દ્રષ્ટિ અને
ઇચ્છાની ઐક્યતા થશે નહિ. ભગવાનનું
તેજ મળ્યા પછીજ જગતનું તેજ
સમજવાની મહેનત કરવી જોઇએ.

શિષ્યઃ— તેથી જો હું ભગવાનની ઇચ્છામાં દાખલ
થાઉં અને તેમાં રહું તો મને કોઈ
વિઘ્ન નડે નહિ. ભગવાનનું તેજ મારા
આત્મામાં દેખાય, અને ભગવાનની નિત્ય
દ્રષ્ટિથી મારૂં નિત્ય જીવન જોઇ શકું
અને તેજ વખતે જગતના તેજનો
આનંદ પણ ભોગવી શકું. જગતમાં
આસક્ત થયા વગર જગતનું સૌંદર્ય
ભોગવી શકું અને નિત્ય દ્રષ્ટિથી
નિત્ય વસ્તુ ભોગવી શકું અને અનિત્ય

દ્રષ્ટિથી અનિત્ય વસ્તુ ભોગવી શકું.
અહોમા ભગવાનનું સૌંદર્ય નિહાળી મારા
શરીરનું જીવન ચલાવી શકું.

ગુરુ:— તે સાચું છે. હવે તું બરાબર સમજ્યો.
હવે તારે ભગવાનની ઈચ્છામાં દાખલ
થવાની અને તેના તેજ અને જીવનમાં
રહેવાની ઈચ્છા કરવી, તેથીજ તેના
તેમજ નિત્ય અને અનિત્ય વસ્તુઓ
જોઈ શકીશ બહાર રચેલ ભગવાનનું
સૌંદર્ય તારા અંદરના જીવનમાં દાખલ
કરી શકીશ અને ભગવાનની કૃપાથી
હમેશા આનદમા રહીશ, તારી વાસનાની
દીવાલ ભાગી જશે. ભગવાનની કૃપાથી
તારા આત્માને નવી દ્રષ્ટિ પ્રાપ્ત થશે
અને તેનાથી તારૂ જીવન ચાલશે
હમણાંથીજ તેમ થવા દે કારણ ભગવાનની
તેવી ઈચ્છા છે

શિષ્ય — પણ હંમેશા નિત્ય વસ્તુઓ તરફ દ્રષ્ટિ રાખવી મુશ્કેલ છે અને તેથી ભગવાનની નવી દ્રષ્ટિ મળવી પણ મુશ્કેલ છે. બધી કલ્પના અને ઈચ્છા છોડી આ મજબુત દિવાલ ભાગવી અને ભગવાનની ઈચ્છાને શરણ રહેવું એ મનુષ્યના સ્વભાવ માટે ઘણુજ મુશ્કેલ અને ભયકર છે તેથી જે નિત્ય દ્રષ્ટિની મને ઈચ્છા છે તે મેળવવા મારે શુ કરવું?

ગુરૂ — મારા પુત્ર! જે દ્રષ્ટિ ભગવાન તરફ વળી છે અને જે તેનુ નિત્ય તેજ જુએ છે તે છોડી જગતની અનિત્ય દ્રષ્ટિ લેવી નહિ, પણ નિત્ય દ્રષ્ટિની મદદથી બહારના જગતમા અવિર્ભુત થએલ સૌંદર્ય જો. જ્યા સુધી તું જગતમાં છે અને તને પ્રમાણિક કામ મળેલુ છે ત્યા સુધી ભગવાનની આજ્ઞા પ્રમાણે

અને તારી શક્તિ પ્રમાણે ખેદ પામ્યા વગર કામ કરવું જોઈએ. જગત ગમે તેવું હોય, તો પણ તે ભગવાનનું રચેલું છે. તેનું સૌંદર્ય ગમે તેવું હોય તો પણ તે ભગવાનનું બનાવેલું છે.

જગત અને તેનું સૌંદર્ય ભગવાનની આશ્ચર્યકારક શક્તિ પ્રગટ કરે છે કે જેથી ભગવાનનો મહિમા પ્રગટ થાય, બધા લોકો તેનીજ સેવા કરે છે અને તને તારો ઉપયોગ કરતાં આવડે, તારી અંદર તારૂં પોતાનુ સ્મરણ કરી શકે, અને ભગવાનનાં મહાન તેજમા તારો આત્માં મૂકી શકે તો આ બહાર દેખાતી ચીજોનું અસલ રૂપ તને સ્પષ્ટ રીતે દેખાશે. તેથી તુ મધ્યબિંદુ (Centre) માં રહે અને ભગવાન કે જે તારા આત્મામાં રહેલ છે, તેનાથી દૂર જા નહિ, આખુ જગત અને તેમાં રહેલ આસુરી

પ્રકૃતિ ગમે તેટલો અવાજ કરે અને તને બહાર ઘસડી જાય તો પણ તે તરફ ધ્યાન આપ નહિ. તે તને નુકશાન કરી શકશે નહિ. તારી બુદ્ધિથી તારે તારો પૈસો કમાવવો અને તારાં શરીરનાં પોષણ માટે તારા હાથથી મહેનત કરવી, પણ તારી દૃષ્ટિ અને તારી ઇચ્છા તારા દ્રવ્યમાં આસક્ત થવી ન જોઇએ કારણ કે તે લોભ છે. તારા આત્મામાં રહેલાં ભગવાનની દૃષ્ટિ આગળ શરણભાવેરહેવું અને ત્યાંથી ડગવું નહિ. આ ઉપદેશ બરાબર ધ્યાનમાં રાખ.

હાથ અને મન કામમાં રહેવા દે, પણ તારૂં હૃદય તો ભગવાનમાંજ રાખ. ભગવાન આત્મા છે. આત્મામાં રહે, આત્મામાં કામ કર, આત્મામાં પ્રાર્થના કર, આત્મામાજ બધું કર્યા કર, કારણ

તું પણ આત્માજ છે અને તેથી તું ભગવાનની મૂર્તિ રૂપજ છે. તેથી કોઈ કામના તારી અંદર આવે નહિ તેમ કર અને વાસનાથી તને છૂટો કર.

આવી રીતે મૂળમાં સ્થિર થવાથી તારો આત્મા ભગવાન પાસે સાદો અને શુદ્ધ થશે. તારા આત્માને આત્મા સિવાય બીજી કોઈ પણ ચીજનું આકર્ષણ થવું ન જોઈએ, છતાં વાસના તને ખેંચશે. જગત જેને ચાહે છે તેવા દ્રવ્ય પદાર્થમાં તારૂં મન જશે. તે સ્વભાવને તાબે થવું નહિ. તેમ આત્માની ઈચ્છા વિરૂદ્ધ લોહી અને માંસની ઇચ્છાઓને વશ થવું નહિ, કારણ તેમ કરીશ તો ભગવાનનું તેજ અદૃશ્ય થશે, તારો આત્મા લોભમાં ચોંટશે, તારામાં અભિમાન અને ક્રોધ

ઉત્પન્ન થશે, તારી ઈચ્છા જડ પદાર્થોમાં બંધાશે અને તું જડ પદાર્થોમાં આંધળો થઈ ડૂબીશ મોક્ષ સુધી પહોંચી શકીશ નહિ. અને ભગવાન પગે ઉભો રહી શકીશ નહિ.

કારણ કે તે અસૂરનો દરવાજો છે. આસુરી સ્વભાવ કદાચ આથી તારા ઉપર વધારે ગુસ્સો થશે તેનુ કારણ તેને આત્માની શાંતિ ગમતી નથી. જગતની બધી પ્રવૃત્તિ છોડી નિવૃત્તિની શાંતિ જીવને મળે તે અસુરને પસંદ નથી પણ તેને આનકાર આપ નહિ, તેમજ તે કહે તે બીલકુલ કર નહિ. તે કહે તેમ કરવાથી અંધારૂં વધશે, તેથી વાસના વધશે, તેથી પ્રભુના સૌંદર્ય વચ્ચે પડછાયો આવશે અને તારી દ્રષ્ટિથી તેનું પ્રેમમય મુખનું

તેજ તુ જોઈ શકીશ નહિ વિઘ્ન કરવું તે અસુરનો સ્વભાવ છે, પણ તારી મરજી વગર અસુર કંઈ પણ કરી શકશે નહિ તેથી તારે તારા આત્મામા ભગવાનનું તેજ જોવુ હોય, તેના પ્રકાશનો અનુભવ કરવો હોય, તો તારે માટે આ ટુંકો રસ્તો છે

તારા આત્માની દ્રષ્ટિ જડ પદાર્થમા જવા દે નહિ સ્વર્ગની અથવા પૃથ્વીની કોઈ પણ વસ્તુ તેમા ભર નહિ, પણ **દ્રઢ શ્રદ્ધાથી તેના તેજમાં દાખલ થા. અને પવિત્ર પ્રેમથી પ્રભુનું તેજ મેળવ અને** તેની શકિત તારામા આવે એટલા માટે તેના જેવુ શરીર ધારણ કર અને તારૂ બધુ જીવન પ્રભુમય થઈ જાય તેમ કર

શિષ્ય—આ બહુજ અઘરૂ છે હુ સમજી શકુ છુ કે મારો આત્મા વાસનાથી તદ્દન

છૂટવો જોઇએ અને તદ્દન ખાલી થવો જોઇએ કે જેથી તેમાં ભગવાનની શકિત દાખલ થાય વળી હું એમ પણ સમજું છું કે જ્યાં સુધી બધી ઇચ્છા અને બધી આશા દ્રઢ શ્રદ્ધાથી છોડી ભગવાનનું શરણુ લેવાય નહિ ત્યાં સુધી ભગવાનની શકિત મળે નહિ હું એમ પણ સમજુ છું કે પવિત્ર પ્રેમથી મારું ચારિત્ર સુધારવું જોઇએ ભગવાનના શબ્દ ઉપર વિશ્વાસ રાખવો જોઇએ અને ભગવાનના ઐશ્વર્યમાં દાખલ થવું જોઇએ પણ અરે, બધી ઇચ્છા છોડવી, કોઇમાં આસકિત ન રાખવી અને કોઇ કલ્પના પણ ન કરવી તે કેટલું બધું મુશ્કેલ છે.

ગુરૂ — એમ માન કે તે મુશ્કેલ છે તો પણ તારું જીવન સફળ કરવા માટે તારે તેમ કરવું યોગ્ય નથી ? ૧૭-૧૦-૮૨

શિષ્ય— જરૂર મારે તેમ કરવુંજ જોઇએ.

ગુરૂ:— પણ જેટલું તને મુશ્કેલ લાગે છે તેટલું તે મુશ્કેલ નથી. પ્રયત્ન કર અને ઉત્સાહ રાખ. તારે માત્ર શાંત રહેવાનું છે અને તારા આત્માની મુક્તિ કરવાની છે. આથી બીજું તારે શું જોઇએ ? શી મુશ્કેલી છે ? તારે કોઈ જાતની ચિંતા કરવાની નથી. આ જીવનમાં કાંઇ ઇચ્છા કરવાની નથી, કાંઈ કલ્પના કરવાની નથી. કયાંય આસક્તિ રાખવાની નથી. જે ભગવાન તારી સંભાળ રાખે છે તેના ઉપર તારી સભાળ છોડ, તારે ઇચ્છાજ ન હોય તેમ સમજી ભગવાનની ઇચ્છા અને ભગવાનની મરજી પ્રમાણેજ તારૂં જીવન ચાલવા દે. શું સારૂ છે તે તેને ખબર છે, તેના ઉપર પૂર્ણ વિશ્વાસ

રાખ. તું તારે માટે તારી ઇચ્છાથી
જે કરીશ તે કરતાં ભગવાન તારે માટે
વધારે સારૂં કરશે.

શિષ્યઃ— આ ઉપદેશમાં મને પૂરતી શ્રદ્ધા છે.

ગુરૂઃ— જો શ્રદ્ધા છે તો અહીંથી જા અને
મેં કહ્યું તેવું વર્તન રાખ. તને કહ્યું
તેમ બધું ઇચ્છામાં છે. જે ચીજની
તું ઇચ્છા કરીશ તેમા તુ દાખલ થઈ
જઈશ. તે વસ્તુ તારી ઇચ્છા વધારશે,
વાદળાં ઉત્પન્ન કરશે, તેજ બંધ કરી
અંધકાર ફેલાવશે માટે ઇચ્છા અને
વાસના કોઈ વસ્તુમા ન જાય તેમ કર.
જ્યારે ઇચ્છામાં કોઈ કલ્પના આવશે
નહિ, અથવા તે કોઈ વસ્તુમાં આસક્ત
નહિ થાય ત્યારેજ ભગવાનની ઇચ્છા
સમજી શકાશે, તેનાંતેજમાં રહી શકાશે,
અને તેની કૃપાથી કામ કરી શકાશે.

શિષ્ય:— હવે હું સમજ્યો. કોઈ પણ મનુષ્યનાં અજ્ઞાનનું મુખ્ય કારણ તેની ઈચ્છામાં રહેલી કોઈ વસ્તુની આસક્તિ છે. સારૂ અને ખરાબ તેનાથીજ બને છે. પોતાનાજ હાથ અને મગજના કામ ઉપર પોતાનું હૃદય અને પ્રેમ ચોંટાડવાથી અજ્ઞાન ઉપજે છે. જ્યારે શરીર નાશ પામે છે ત્યારે આત્માને જે વસ્તુમાં આસક્તિ હોય છે તેમાં તે દાખલ થાય છે અને જો તે વખતે તેમાં ભગવાનનું તેજ ન હોય અને જગતનું તેજ હોય તો તેને અંધારી જેલમાં ગયા વગર છૂટકો નથી.

ગુરૂ— આ જ્ઞાન બહુજ કિંમતી છે. તારી આવી સમજણથી હું બહુ ખુશી થયો છુ બધાં શાસ્ત્રનો સાર તેમાજ છે. જગતની શરૂઆતથી જે કાંઈ આજ

સુધીમાં લખાયું છે તેનો સાર તેમાં છે એટલે કે જેની ઇચ્છા કોઈ પણ વસ્તુમાં જતી નથી તેને ભગવાન મળે છે, એટલે કે તેને બધી વસ્તુઓ મળે છે કારણ કે તેનાથીજ બધી વસ્તુઓ ઉત્પન્ન થઈ છે, તેનામાંજ બધી રહે છે અને તેનામાંજ બધીનો લય થાય છે

આ સાધનાથી તું ભગવાનના શબ્દ સાંભળી શકીશ અને તેનું દર્શન કરી શકીશ અને આ શરીર છોડયા પછી નિત્ય નવી મળેલી દૃષ્ટિથી ભગવાનનુ સાૈદર્ય અને જગતનું સાૈદર્ય જોઈ શકીશ અને વળી તારાં પોતાનાં કર્મ, ભગવાને તારે માટે નક્કી કરેલું કામ અને તારા પાડોશીઓનુ કામ અગર બીજું જે કંઈ જાણવાનુ હોય તે બધું જોઇ શકીશ. તેથી વગર વિલંબે આ દ્વારમાં પ્રવેશ કર અને ત્યાં બે બીજા મહાત્માઓની પેઠે

આત્મદ્રષ્ટિ રાખીશ તો તને ઉત્તમ લોકની દ્રષ્ટિ મળશે. ભગવાન કેવા છે, તેનું સ્વરૂપ કેવું છે, તે શું કરી શકે છે, તે બધું જાણી શકીશ અને વળી સ્વર્ગ, નર્ક, પૃથ્વી અને બધા તત્ત્વોનું તત્ત્વ જાણી શકીશ. ભગવાન જેને મળે છે તેની બધી ઇચ્છાઓ પૂરી થાય છે. અહીંઆં ભગવાનના ગુણ, સર્વ વ્યાપકતા, તેની શક્તિ અને પરમતત્ત્વની સમજણ પડે છે અને તે અનુભવમા આવે છે.

અહીંઆ ઉંચાઇ છે, ઉંડાઇ છે, પહોળાઈ છે, લંબાઈ છે, જેટલું તાગ આત્માની શકિત ગ્રહણ કરી શકે તેટલુ બધુ છે. તું એવા પ્રદેશમાં જઇશ કે જ્યાંથી આ બધું ઉત્પન્ન થયુ છે, અને જેમાં આ બધાં રહે છે અને ભગવાનના કુંવર પેઠે તેનાં બધા કાર્યો ઉપર તારૂં રાજ્ય ચાલશે

શિષ્ય — વ્હાલા ગુરૂ ! મને કૃપા કરી કહો કે
આ દેશ મનુષ્યની અંદર ક્યા રહે છે ?

ગુરૂ — જ્યા મનુષ્ય રહેતો નથી ત્યા મનુષ્યની
અંદર તેની જગા છે

શિષ્ય — મનુષ્યોની અંદર એવી કઈ જગા છે
કે જેમા મનુષ્ય રહેતો નથી

ગુરૂ — તેજ જીવની જીવરહિત દશા, કે
જેથી જીવ કોઇ વસ્તુમા આસક્ત
થતો નથી

શિષ્ય — જીવમા તેવી કઈ સ્થિતિ છે કે જેથી
તે કોઈમા આસક્ત થતો નથી, કોઈમા
રહેતો ન હોય એવી કઈ દશા છે ?

ગુરૂ — જગતના દુખ ખમ્યા પછી ઉત્પન્ન
થએલ પ્રવૃતિ અને નિવૃતિના સાર
રૂપ ભગવાનમા આત્માની શ્રદ્ધા અને
તેનુ શરણ આ ભાવથી આસક્તિ થતી
નથી આ ભાવ જગતથી દબાતો
નથી, અસુરને શરણુ થતો નથી

જગતમાં કોઈ પણ વસ્તુ તેમાં દાખલ થઈ શકતી નથી. ઘણા આસુરી સ્વભાવની લડાઈથી પણ તેનો પરાભવ થઈ શકતો નથી કારણ કે તેની પોતાની ઇચ્છા જગતે દૈવીકોટીના મહાત્માઓને જે દુઃખ આપ્યુ હતું તે સમજી તેમાં મરી ગઇ હોય છે. પણ તેઓના આનંદરૂપ દેહમાં તેની ઇચ્છા ચેતનમય થઈ રહે છે. અહીંઆં કોઇ પણ માણસ રહેતો નથી, કોઈ જીવ પણ રહી શકતો નથી

શિષ્ય—હે પ્રભુ! બધી ઇચ્છાથી રહીત આત્માની આ દશા ક્યાં છે? જ્યાં ભગવાન રહે છે અને માણસ રહી શકતો નથી તે ગુપ્ત દેશમાં હું શી રીતે જઈ શકું? મને ચોકખું કહો કે એ દેશ ક્યાં છે, મને કેમ મળે અને હું ત્યા કેવી રીતે દાખલ થઈ શકુ?

ગુરૂ — જ્યા જીવની ઇચ્છા મરેલી હોય છે અને પોતે કોઈ પણ વસ્તુની ઈચ્છા કરતો નથી પણ જેમ ભગવાનની ઈચ્છા હોય તેમ રહે છે અને તે જે કામ કરવાનુ સોપે તે કર્યા કરે છે ત્યા આવી દશા જીવની થાય છે ત્યારે આ ભાવ ઉત્પન્ન થાય છે જ્યા પોતાના ઉપર પ્રેમ દૂર થાય છે ત્યા ભગવાન ઉપર પ્રેમ રહે છે જેટલી જગ્યામા પોતાની ઈચ્છા મરી ગઈ હોય છે તેટલી જગ્યામા પ્રભુની ઈચ્છા આવી રહે છે તે તેનો પ્રેમ છે જીવના ઉપર તેનો અનુગ્રહ છે તેનુ કારણ નીચે પ્રમાણે છે –

જ્યા પહેલા તેની ઇચ્છા રહેતી ત્યા હવે કાઇ નથી, અને જ્યા હવે કાઇ નથી ત્યા કેવળ ભગવાનનો પ્રેમ કામ કરે છે –૨૦-૨૦-૮૨

શિષ્ય — પણ આ મને કેવી રીતે સમજાય

ગુરૂ — <u>જે તુ સમજવાની મહેનત કરીશ તો તે તારી પાસેથી નાશી જશે</u>, પણ <u>જે તુ તારાપણુ મૂકીને ભગવાનને શરણે રહીશ તો તે પ્રેમ તારી સાથેજ રહેશે. તારા જીવનુ જીવન થશે</u> અને <u>તારો સ્વભાવ બની જશે</u>

શિષ્ય — પણ મર્યા વિના અથવા મારી ઇચ્છાનો સમૂળો નાશ કર્યા વિના આ શી રીતે બની શકે ?

ગુરૂ — આવી રીતે તારાપણુ મૂકવાથી અને <u>તારી ઇચ્છા મૂકવાથી ભગવાનનો પ્રેમ</u> તારૂ જીવન થશે તે પ્રેમ તને મારશે નહિ પણ <u>તને નવુ ચેતન આપશે</u>, તેથી ભગવાનનુ પોતાનુ જીવન પણ તને મળશે ત્યાર પછી તુ તારી ઇચ્છાથી જીવીશ નહિ, પણ ભગવાનની

ઇચ્છાથી જીવીશ કારણ કે તારી ઇચ્છા ભગવાનની ઇચ્છા સાથે એક થઈ જશે. તારો પોતાનો પ્રેમ અને ભગવાનનો પ્રેમ એક થઈ જશે તે તારી અંદર કામ કરશે અને તેનાં જ્ઞાનથી તારામાંથી તારાપણું મરી જશે ને ભગવદ્ભાવ પ્રગટ થશે તેથી તું મરીને જીવીશ એટલે કે ભગવાન પોતાના ભાવથી તારી અંદર રહેશે તેનો પ્રેમ તારા જડ શરીરમાં જીવન આપશે તું તારી બુદ્ધિથી તે મેળવી શકીશ નહિ ભગવાન તને તે ભાવનું દાન કરશે અને ભગવાન તને ભજશે તેથી તને કિંમતીમાં કિંમતી વસ્તુ મળશે.

શિષ્ય:— કોઈકજ જીવને આ ભાવ મળે છે તેનું કારણ શું? બધાને તે મળે તો બધાં કેવાં સુખી થાય?

ગુરૂ:— ઘણા તે શોધે છે. પણ તેઓ તેને કોઈક વસ્તુમાં શોધે છે. તેથી તેઓને તે ભાવ મળતો નથી.

જ્યાં સુધી જીવને કોઈ વસ્તુમાં આસક્તિ હોય ત્યાં સુધી જીવને તે વસ્તુજ મળે. જ્યારે તેની આસક્તિ કોઈ ચીજમા લાગે નહિ, જે વસ્તુમાં લાગી હોય તેમાથી પણ નીકળી જાય અને પોને પોતાને કહે કે "મારી પાસે કાંઈ સાધન નથી, હુ સાધન રહિત છુ, હુ કાંઈ કરી શકુ એમ નથી, મારી કાંઈ શક્તિ નથી, બગડેલા પાણીની માફક હુ નકામો છુ અને દીન છુ, ✓ભગવાનની કૃપાથીજ જીવુ છુ, તેનો મહિમા ગાઉ છુ અને ઇચ્છા રહિત થયો છુ, કે જેથી ભગવાન પોતે મારી અંદર ઇચ્છા કરે અને પોતેજ મારા ભગવાન અને મારી બધી વસ્તુ બને,"

પણ પડછાયો મળે છે. કોઈ કલ્પનામાં, કોઈ ઇંદ્રિયોના સુખમાં, કોઈ વસ્તુઓના રસમાં પ્રેમને શોધે છે પણ ગુણાતિત જીવન કે જ્યાં તે રહે છે ત્યા શોધતા નથી તેથીજ તે તેને મળતો નથી. હવે જો તે પ્રેમ કૃપા કરી આવા માણસોના દીલમાં ઉતરે અને તેઓના આત્માની દ્રષ્ટિ આગળ આવીને ઉભો રહે તોપણ પ્રેમને તેઓની અંદર રહેવાને જગા મળતી નથી. તેઓ તેને રાખી શકશે નહિ અને તેથીજ તે તેની સાથે રહી શકશે નહિ

શિષ્ય— કેમ નહિ ? જો પ્રેમ પોતેજ પોતાની ઇચ્છાથી તેમનામાં રહેવા આવે તો કેમ ન રહી શકે ?

ગુરૂ— તેનું કારણ એ કે, જ્યાં પ્રેમને રહેવું છે ત્યાં મનુષ્યોની કલ્પના દોડયા કરે છે,

• જો કે આ કલ્પના પ્રેમને માપ્યા કરે છે છતાં પ્રેમ દૂર નાશે છે. તેનું કારણ કલ્પનાનું ક્ષેત્ર તેનું કેદખાનું છે. પ્રેમ પોતે અનુગ્રહ કરે પણ જ્યાં કંઈ પણ વાસના અથવા કલ્પના છે ત્યાં તે રહી શકે નહિ. વળી જે મનુષ્યની ઇચ્છા, કોઈ વસ્તુમાં આસક્ત થતી નથી ને જેમાં કોઈ પ્રકારની આસક્તિ ટકતી નથી તેજ મનુષ્ય સત્ય પ્રેમને શોધી શકે છે તેનું કારણ પ્રેમ જ્યાં કોઈ પ્રકારની કલ્પના નથી ત્યાં રહે છે. આ કારણથી જગતના મનુષ્યોને તે મળતો નથી.

શિષ્ય:— જો પ્રેમ નિર્વિકલ્પ સ્થિતિમાં રહે છે તો તે તેમાં કેવી રીતે રહે છે તે કૃપા કરી મને જણાવો.

ગુરુઃ— પ્રેમનો સ્વભાવ એવો છે કે કોઈ ચીજમાં દાખલ થવું અને જે વસ્તુ

શાન હોય તેમાં જો તે દાખલ થાય તો તે તેને કબજે કરી લે છે અને કબજો લીધા પછી પોતાના સ્વભાવનો આનંદ ત્યા પ્રગટ કરે છે

જેમ સૂર્ય વિશ્વને પ્રકાશ આપે છે તેમ પ્રેમ ભકતના હૃદયને પ્રકાશ આપે છે અને ત્યાં વગર હરકતે અગ્નિ ઉત્પન્ન કરે છે, કે જે અગ્નિ હૃદયના દોષને બાળી નાખી તેના તણખા સાત ગણા વધી બાકીના દોષોને પણ બાળી નાખે છે

શિષ્ય — પૂજ્ય ગુરૂ! આ મને કેમ સમજાય?

ગુરૂ — એક વખત તારી અંદર પ્રેમનો અગ્નિ ઉત્પન્ન થવા દે ત્યારે તને લાગશે કે જે દોષને તે અડકશે તે બળી જશે તે તારાપણુ બાળશે, અહંકાર જલદીથી ખાઇ જશે, આ હું, આ મારૂ, આ

જીર વગેરે ભાવોનો તે નાશ કરશે અને જ્યારે નવો ભાવ સળગશે ત્યારે તેના તાપમા પ્રેમથી એટલુ સુખ મળશે કે જેની પાસે આખા વિશ્વનુ સુખ કઈ વિસાતમા નથી આ પ્રેમ પાસે તને મરવુ ગમશે, પણ જગતના કોઈ પણ ભાવમા જવુ તને ગમશે નહિ માટે આ અગ્નિ વધારે ને વધારે બળે અને માત ઘણો તપે તેમ થવા દે તેનો તાપ એટલો વધશે કે તે તને તારી જીદગી જશે તો પણ છોડશે નહિ, પણ મરણ પછી પણ તને સુખ આપવા તારી સાથેજ રહેશે અને જો કદાપિ તુ નર્કમા જઈશ તો ત્યા પણ તે તારી સાથે આવીને નર્કના કટકા કરી નાખશે આ વાત સત્ય છે માટે શ્રદ્ધા રાખ મૃત્યુ અને નર્ક આ સત્યથી બીહે છે

શિષ્ય — બહુ થયુ, પૂજ્ય ગુરૂ, હવે આ સત્યથી મને કોઇ દૂર કરે તે મારાથી સહન થાય તેમ નથી, પણ કૃપા કરી તે મેળવવાનો નજીકમા નજીક રસ્તો જે હોય તે મને જણાવો

ગુરૂ — જે રસ્તો અઘરો હોય ત્યા જા. જગત જે છોડે છે તે લઈ લે જગત જેમ વર્તે છે તેમ વર્તીશ નહિ બધી બાબતમા જગતથી વિરૂદ્ધ ચાલ જે પ્રેમ તને જોઇએ છે તે મેળવવાનો આજ ટુકો રસ્તો છે

શિષ્ય — જો હુ બધી બાબતમા લોકોથી વિરૂદ્ધ ચાલુ તો મને અશાતિ અને દીલગીરી રહ્યા કરે અને જગત મને ગાડો કહ્યા વગર રહે નહિ

ગુરૂ — તારે કોઇને નુકસાન કરવુ કે જેથી તારા ઉપર દુ ખ અને અશાતિ આવે તેમ કરવા હુ કહેતો નથી જગતથી

બધી બાબતમાં વિરૂદ્ધ ચાલવું તેનો અર્થ એમ થતો નથી.

પણ જગતનો સ્વભાવજ એવો છે કે તેને દંભ અને અભિમાન ગમે છે અને તે ખોટા અને પાપી રસ્તે ચાલે છે. તેથી જો તારે જગતથી તદ્દન વિરૂદ્ધ વર્તન–રાખવું હોય તો સત્ય રસ્તે ચાલ. તે તેજનો રસ્તો છે. જગતનો રસ્તો અંધકારનો રસ્તો છે.

પણ તેથી ઉત્પન્ન થતાં જે દુઃખ અને અશાંતિથી તું ડરે છે તે તો નક્કી આવશેજ. જગતની અંદર દુઃખ આવવાનું અને તારૂં શરીર અશાંત થવાનુંજ. તને વારંવાર પરિતાપ થવાનોજ. છતાં જગતથી અને શરીરથી ઉત્પન્ન થતાં આત્માના પરિતાપમાં પ્રેમનો અગ્નિ વધારે ગળગે છે અને તેની વિજયમાળા વધારે અને વધારે

પ્રગટી, વધારે શક્તિ ઉત્પન્ન કરી દોષોને દૂર કરે છે. ૨૨-૧૦-'૯૨

વળી તું કહે છે કે જગત આવાં કાર્યથી તને ગાંડો ગણશે તે ખરૂં છે. જગતથી વિરૂદ્ધ ચાલનારની નિંદા થાય છે. જગતનાં બાળકો તને મૂર્ખ કહેશે, તારી સામે થશે, પણ તેમાં તારે આશ્ચર્ય પામવાનું નથી. કારણ ભગવાનના પ્રેમનો રસ્તો તે જગતને મન મૂર્ખનો રસ્તો છે; પણ ભગવાનના બાળકની દ્રષ્ટિએ તો તે ડહાપણનોજ રસ્તો છે. તેથી જ્યારે જ્યારે જગત પ્રભુનાં બાળકમાં આવો પવિત્ર પ્રેમ અગ્નિ દેખે છે ત્યારે તેઓ એમ સમજે છે કે આ લોકો મૂર્ખ બન્યા છે અને પોતાનું જીવન ખોઈ બેઠા છે. પણ ભગવાનના બાળકની દ્રષ્ટિએ તો જગતની નિંદાનો રસ્તો તે મોટામાં મોટી મિલ્કત

છે. એટલી બધી મોટી કે જે કોઇ જીવનથી માપી શકાતી નથી. ભગવાનનો આવો, સર્વવ્યાપી અને બધાને જીતી લે એવો, દિવ્યપ્રેમ કેવો છે તેનું વર્ણન કોઇ વાણીથી થઈ શકે એમ નથીજ. તે પ્રેમ સૂર્યથી વધારે તેજસ્વી છે, બધી મધુર વસ્તુઓથી વધારે મધુર છે. બધાં બળ કરતાં વધારે બળવાન છે. અન્ન કરતાં પણ વિશેષ પોષણ આપે છે ને હૃદયને આનંદદાયક છે. આખાં વિશ્વનાં બધાં સુખ અને શાંતિ કરતાં વધારે સુખદાયક છે. જે તેને મેળવે છે તે જગતના ગજા કરતાં વધારે ધનવાન છે અને તે સમ્રાટ કરતાં પણ મોટી પદવી ભોગવે છે. બધી સત્તા અને શક્તિ કરતાં પ્રેમ વધારે શક્તિવાન છે. સર્વત્ર, સર્વદા સતચિત્ આનંદરૂપ છે.

ૐ શાંતિ શાંતિ શાંતિ.

જેકબ બહોમીનું જીવન.

મહાત્મા જેકબ બહોમીનો જન્મ ઈ સ ૧૫૭૫ મા થયો હતો તેમનો જન્મ જર્મનીના સિડનબર્ગ નામના ગામમા થયો હતો તેનુ કુટુબ આમરૂદાર હતુ, પણ તેની પહેલી નોકરી ગોવાળ તરીકે હતી તેણે સિડનબર્ગમા કેળવણી લીધી હતી

બૂહોમીને બે વખત આત્માનુ સ્પષ્ટ તેજ મળ્યુ હતુ એ, વખત ઈ સ ૧૬૦૦ મા ૨૫ વર્ષની ઉમરે કે જ્યારે એક દિવસ તેની આખો તેની ઓરડીમા પડેલા કાચના ખડીઆ ઉપર પડી અને તેમા સૂર્યના ઘણા આશ્ચર્યકારક તેજનો ચળકાટ જોયો ત્યારે તેને સમાધી આવી ગઈ અને તેને લાગ્યુ કે, હવે હુ બધી ચીજોનું મૂળ અને તેમનો સ્વભાવ જોઇ શકુ છુ

આ ભાવ પહેલા તેને કલ્પિત લાગ્યો અને મનમાથી તે કાઢવાને માટે બહારનુ લીલુ

ઉગેલુ ઘાસ જોવા ગયા ત્યા પણ તેને બધી વસ્તુઓની અદરની ક્રિયા દેખાઈ વનસ્પતિ, ઘાસ અને જગત પણ પોતે જે ભાવ અનુભવ્યો હતો તેની સાથે એક થઇ ગયા.

આ વાત તેણે કોઇને કહી નહિ પણ શાતિથી એકાતમા ભગવાનનો ઉપકાર માન્યો તેણે પોતાનો ધધો પ્રમાણિકપણે ચલાવ્યો ઘરના કામકાજમાં પૂરતુ ધ્યાન આપતા, અને બધા માણસોની સાથે ભલમનસાઈથી વર્તતા

પેલા તેજની અસરથી તેમને જગતની ક્રિયાનુ મૂળ જાણવા શક્તિ મળી અને તે શક્તિથી મળેલ આત્મદ્રષ્ટિથી બધી વસ્તુઓની અદર ચાલતી ક્રિયા જોઈ શકતા આ શક્તિ તેમની સ્વભાવિક દશામા પણ તેમની સાથે રહેતી હતી

આત્મદ્રષ્ટિથી જે તેણે જોયુ તે તેણે પુસ્તકમા પાછળથી લખ્યુ હતુ આ પુસ્તક તેના

લખાણુનો એક ઉપયોગી ભાગ છે. નવી દ્રષ્ટિથી મળેલ તેના અનુભવમાં તેને ઘણો આનંદ મળતો, છતાં તે ઘેર પાછા આવતા અને કુટુંબની સંભાળ લેતા અને ઘણી શાંતિ અને મૌનવૃત્તિથી એકાંત જીવન ગાળતા પોતાને જે આશ્ચર્યકારક અનુભવ થયા હતા તે દસ વર્ષ સુધી તેણે કોઈને કહ્યા નહિ દસ વર્ષ પછી જ્યારે ફરીથી પોતે એવા તેજમાં વીંટાઈ ગયા ત્યારે પોતાની યાદગીરી માટે તેમાથી "અરોરા" એટલે "ઉષા" એ નામનુ પુસ્તક લખ્યુ ઈ. સ. ૧૬૦૦ ની સાલમાં જે પહેલુ તેજ મળ્યું હતું, તે પૂરું ન હતું, તે વખતે તેને સર્વાત્મભાવ થયો નહતો સવારનાં સૂર્યના કિરણ જોયાં હતા, પણ મધ્યાનનો સૂર્ય જોયો નહોતો. દસ વર્ષ પછી જે તેજ મળ્યું તે ઘણુ ઉપયોગી હતું. પહેલા જે જગત તેને છૂટું છૂટું લાગતું હતું તે પાછળથી તેને આખુ ને એકરૂપ દેખાયુ. જેમ તારવાળી સારંગીના દરેક તારમાં જુદુ જુદુ સંગીત સંભળાય છે અને બધા તાર મળી

• આપી સારંગીમાં આખું સંગીત સંભળાય છે તેવું વિશ્વ તેને લાગ્યું.

જગતની અંદર રહેલ ભગવાનની ક્રિયા, શક્તિ અને વ્યવસ્થા તેના જાણવામાં આવ્યાં અને જીવનરૂપી ઝાડનાં થડમાંથી નીકળતી જુદી જુદી શાખા, ઘણી જાતનાં પાન, ફુલ અને ફળ કેમ નીકળે છે તે જોઈ શકયા અને તે પોતાને માટે લખી લેવાની જરૂર તેને લાગી. છેલ્લું જે તેજ તેને મળ્યું તે વિષે લખે છે કે "૦ કલાકની અંદર મેં એટલું જોયું અને જાણ્યું કે જે કોઈ વિદ્યાપીઠમાં ઘણા વર્ષના અભ્યાસથી પણ હું જાણી શકત નહિ. એ માટે મેં પ્રભુનો ઉપકાર માન્યો. બધા જીવોનું જીવન મેં જોયું અને જાણ્યું. ત્રિગુણાત્મક પ્રકૃતિનાં ઉંચા અને નીચા ખેલો દીઠા. ભગવાને આપેલ બુદ્ધિથી જગતની ઉત્પતિ અને બધાં પ્રાણની ઉત્પતિ જાણી. ત્રણ લોક દીઠા, એક દૈવી, બીજો આસુરી અને તેમાંથી ઉત્પન્ન થયેલ બહારનું આવિર્ભૂત જગત.

માટી અને નરમી વસ્તુઓમાં રહેલી બધી ક્રિયા તેની ઉત્પતિ અને સ્થિતિ જોઈ અને જાણી અને કાળના ગર્ભમાંથી બધું કેમ ઉત્પન્ન થાય છે તે જાણ્યું ”

તેનામાં અદ્‌ભુત સિદ્ધિઓ આવી હતી; તે ઘણી ભાષા બોલતા પણ તે કેવી રીતે જાણી શકયા તે કોઈ સમજી શકતું ન હતું. કદાચ ગયા જન્મમાં શીખ્યા હશે એમ એક લેખક અનુમાન કરે છે. તેને કુદરતની ભાષા આવડતી હતી. તે વનસ્પતિ અને પશુઓને નામ લઈ બોલાવતા

જેકબ બહોમી પોતે કહેતા કે “આ જગતમાં રહેલી કોઇ વિદ્યા અથવા તો કળા મારામાં નથી, હું તો મૂર્ખ અને સાદો માણસ છું. મને કોઇ શાસ્ત્ર શીખવાની ઇચ્છા કદી થઈ નહોતી, પણ હું જુવાનીમાંજ મારા આત્માનો મોક્ષ કરવાનોજ પ્રયત્ન કરતો અને સ્વર્ગનું રાજ્ય મને કેમ મળે તેનો વિચાર કરતો. મારી અંદર ખરાબ ઇચ્છાઓનું બહુજ જોર લાગવાથી તેની સાથે હું

બહુ યુદ્ધ કરતો અને પ્રભુની કૃપાથી તે ખરાબ સ્વભાવને દ્રઢતાથી જીતતો, નાશ કરતો, અને પ્રભુના પ્રેમમાં પૂરેપૂરો દાખલ થતો, તેથી હું નિશ્ચયપૂર્વક એમ માનતો કે શરીર રૂપે હું મરી ગયો છું કે જેથી પ્રભુ મારામાં પોતાનું રૂપ લે અને તેની શક્તિથીજ હું મારૂ જીવન ગાળી શકું. પહેલાં તેમ કરવું બની શકતું નહોતું, પણ નિયમ અને નિશ્ચયથી મારી સાથે મેં ખૂબ યુદ્ધ કર્યું જ્યારે પ્રભુના અનુગ્રહથી હું આવું યુદ્ધ કરતો હતો ત્યારે મારા આત્મામાં આશ્ચર્યકારક તેજ દેખાયું."

"મારા ચંચળ સ્વભાવની દ્રષ્ટિએ તે તેજ તદ્દન નવું હતું. પણ તેમાં મને ભગવાન, માણસ અને તેના સબંધ સત્ય રૂપે અનુભવમાં આવ્યા, કે જેઓનો પહેલાં અનુભવ ન હતો અને જેને માટે મેં કદી પ્રયત્ન કર્યો ન હતો."

એક લેખક લખે છે કે મહાત્મા જેકબ બહોમીના શરીરનો દેખાવ નબળો હતો, કદે

ઉંચા; કપાળ વિશાળ, લમણાં આગળ પડતાં આંખો ભુરી અને આકાશી રંગની, અવાજ ધીમો અને માયાળુ, સ્વભાવે નરમ, વાતચિતમાં નિરાભિમાની, વર્તનમાં દીન અને હૃદય પ્રેમી હતું.

તેમનું જીવન બુદ્ધ જેવા દૈવી મહાત્માઓ સાથે સાધુ પુરૂષો અને વિદ્વાનો મૂકે છે

બહોમીનાં લખાણો સાધારણ લોકો સમજી શકે તેવાં નથી, જેઓને કંઇક પણ અંતર આત્માનુ તેજ મળ્યુ હોય તેજ તે સમજી શકે છે.

એક મહાત્મા લખે છે કે "હજી સુધી પૃથ્વી ઉપર પ્રભુનું તેજ વધારેમાં વધારે લેનાર આ આશ્ચર્યકારક માણસ હતો હું તેના બૂટની દોરી છોડવાને પણ લાયક નથી." તેના કેટલાએક વધારાનાં વચનો નીચે આપેલ છે

૧. જો તમે તમારા પોતાના આત્મા અને જગતને બરાબર જોશો અને તેની અદર

શું ક્રિયા ચાલે છે તે જોશો તો તમને જણાશે કે જગત્ તે તમેજ છો.

૨. તમારૂં શરીર એ આ મોટાં જગતમાં નાનું જગત છે. તમારી બહારની દૃષ્ટિ અને આખો એ મૂર્ય અને તારાઓની નકલ છે, જો આમ ન હોય તો તમે સૂર્યનાં તેજથી કઈ જોઈ શકો નહિ.

૩ હું કે જે આજે બધું જોઉ છુ તે હુ નથી પણ "પ્રભુ" મારી અદર બધું જુએ છે અને જાણે છે."

૪. એકાએક મારા આત્મમાં ઉજાસ અને આનંદ છવાઈ ગયાં પ્રેમે મને બાથ ભીડી જેમ પતિ પત્નીને મળે છે તેમ પ્રેમ મને મળ્યો. તે સુખનો મહિમા હું કહી શકું તેમ નથી (કોઇ સાથે તુલનામા પણ આવી શકે તેમ નથી. તેની શક્તિથી મરણ સમયે પણ જીવન દેખાય છે

૫. તે આશ્ચર્યકારક તેજથી મારો આત્મા બધી વસ્તુમાં આરપાર જોઈ શકયો. બધાં પ્રાણની અંદરની ચાલતી ક્રિયાઓ, વનસ્પતિ અને ઘાસની અંદરની રચના વગેરે જાણી શકયો. પ્રભુને જાણી શકયો, તે કોણ છે? કેવા છે? તેની શી ઇચ્છા છે તેનો અનુભવ થયો અને એકદમ તે દિવ્ય તેજથી મારૂં મન પ્રભુના ગુણનું વર્ણન કરવા લાગ્યું, પણ મને પ્રભુના બધા અવતાર સમજવાની શકિત મળી નહિ. પૂરેપૂરી સમજણ આવવા માટે મને બાર વર્ષ લાગ્યાં, અને નાના ઉગતાં વૃક્ષની માફક મારી બુદ્ધિ ઉગી અને તેમાં વૃક્ષની માફક પહેલાં પાંદડાં, પછી ફૂલ આવ્યાં અને ત્યાર બાદ તેને ઠંડો પવન લાગ્યો, અને આખરે તેમાં ફળ આવ્યાં જે રસ્તે હું પ્રભુ પાસે પહોંચ્યો તેજ રસ્તે તમે જશો તો તમારૂં કલ્યાણ થશે.

૯૪ આ જ્ઞાન મને મારી બુદ્ધિથી મળ્યું નથી, આ જ્ઞાન મેળવવા પણ મે પ્રયત્ન કર્યો નહોતો, તે કેવું છે તે જાણવાની પણ મે ઇચ્છા કરી નહોતી. મેં તો કૃષ્ણ ભગવાનનું હૃદય શોધ્યુ હતુ કે જેથી હું પાપથી બચી તેમાં રહી શકું.

૭ દિવ્ય આકર્ષણ અને પ્રેમ આપણી ઇચ્છા સહન કરી શકતા નથી કારણ કે તેનામા આસક્તિ હોય છે, તે બહાર રહી બીજી વસ્તુઓને ખેંચે છે પણ જે શુદ્ધ, નિત્યની ઇચ્છા છે તે વીજળીની માફક પોતાની અંદરજ પ્રવેશ કરે છે અને અંધારૂ દૂર કરે છે, તે પોતાની અંદર રહે છે, પોતાની અંદર રમવાનુ સાધન બનાવે છે.

નિત્યની ઇચ્છા પિતારૂપ ભગવાનની ઇચ્છા છે તેની સત્તાથી તે ઇચ્છાઓ

ઉત્પન્ન થાય છે. તે પિતાથી તેની અંદર તેનો પુત્ર—એટલે કે તેનો શબ્દ—નીકળે છે. તેની ઇચ્છાથી શું શું ઉત્પન્ન થાય છે તે આગળ જણાશે. અંધારૂં કેમ ઉત્પન્ન થાય છે, અગ્નિથી તે કેવી રીતે દૂર થાય છે તે આગળ ખબર પડશે.

એક ઇચ્છાના ચાર ભાગ કેવી રીતે થાય છે. એક છતાં અગ્નિથી ચાર રૂપે કેવી રીતે દેખાય છે તે સમજાશે. જો તમે ભગવાનને નહિ જાણો તો તમે અંધારા તળેલાની અંદર છો એમ સમજજો.

ભગવાનની ગુપ્ત વાતો સંબંધી હું બાળકના જેવો હતો, પણ તેની શક્તિથીજ હું મહિમા લખી શક્યો. લખવાનું કારણ મારે માટે તે અનુભવ યાદ રાખવાનું હતું; અથવા તો પ્રભુને માર્ગે ચડેલા બીજા લોકોને તે અનુભવ ઉપયોગી થાય.

ગુરૂઃ— બહારનાં જગત જેવું. જેમ જગતના અંતર્યામીમાંથી જગત ઉત્પન્ન થયું છે તેવીજ રીતે જીવના અંતર્યામીમાંથી જીવનું શરીર ઉત્પન્ન થાય છે. પિંડ છે તેવું બ્રહ્માંડ પ્રભુએ દ્રષ્ય જગતમાંથી માણસને બનાવ્યો છે અને તેમાં પોતાનો પ્રાણ રેડયો છે.

શિષ્ય:— જ્યારે બધી ચીજોનો પ્રલય થશે ત્યારે આ દ્રષ્ય જગતનું શું થશે?

ગુરૂઃ— માત્ર સ્થુલ પદાર્થોનોજ પ્રલય થાય છે. પંચમહાભુત, સૂર્ય, ચંદ્ર અને તારા અને અંદરનું જગત તો હંમેશાં દ્રષ્ય અને વ્યક્ત રહે છે. અંદરના જગતમાં જીવે સારૂ અગર ખરાબ કર્યું હોય તે જુદું થાય છે અને જેવાં જેવાં કર્મ તેવાં તેવાં જન્મ લેવા જીવો પાછા ઉત્પન્ન થાય છે.

મુકામ ૨૭ ઓક્ટોબર ૧૯૨૪ માં સ્વર્ગવાસ થયા હતા. તે વખતે તેણે પોતાના પુત્ર ટેમોંધાને પોતાનાં બિછાનાં પાસે બોલાવ્યો અને કહ્યું. "તમે કંઈ મધુર સંગીત સાંભળો છો?" ત્યાર બાદ ઘરનું બારણું ઉઘાડવાનુ કહ્યુ, કે જેથી તે દિવ્ય અને મધુર સંગીત બરાબર સાંભળી શકાય. પછી તેણે પૂછ્યુ "ઘડીયાળમાં કેટલા વાગ્યા છે?" તેના કુટુંબના માણસોએ જવાબ આપ્યો "બે" વાગ્યા છે. તેમણે કહ્યુ "મારો વખત હજુ આવ્યો નથી, ત્રણ કલાક પછી મારો વખત આવશે" થોડો વખત બાદ ફરી કહ્યુ કે "હે સર્વશક્તિમાન પ્રભુ મને તમારી ઈચ્છા પ્રમાણે બચાવો મારા પર કૃપા કરો મને તમારાં રાજ્યમાં લઈ જાઓ." ત્યારબાદ તેણી સૌને બોલાવી પોતાનાં

પુસ્તક માટે અને કેટલીએક વ્યહવારિક બાબત માટે સૂચના આપી કહ્યુ કે • તુ પણ મારા પછી વધારે જીવીશ નહિ તે પ્રમાણે તે વધારે વખત જીવી નહિ

પોતાના પુત્રોની રજા લેતી વખતે તેણે કહ્યુ "હુ હવે સ્વર્ગમા જઈશ" ત્યાર બાદ મોટા પુત્રને બોલાવ્યો તેને બોલાવી પોતાનુ શરીર • જરા ફેરવવાનુ કહ્યુ ત્યાર પછી તેણે ઉંડા શ્વાસ લીધો અને પોતાના આત્માને શરીરથી છૂટો કરી ગયા—એવી • ઉંચી દશામા કે જેઓને અનુભવ હોય તેજ તે જાણી શકે છે ૨૩ ૧૦ ૮૨

અનુવાદક.

નીચેના પુસ્તકો હસ્તલીખીત તૈયાર છે અને છપાવવાની સગવડ થયે પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવશે—

૧ સેવા કુંજ.

૨ અમૃતના ઝરણાં.

૩ માયા.

૪ હિંદની વિદ્યાકળા.

